

Privitak 1 - Odgovori na komentare

Ispitanik	Br.	Zaprimljeni komentari	HAKOM-ovo mišljenje i stajalište
HT	1.	<p>Ad 1) Geografska podjela tržišta na područja Tip 1 i Tip 2 – kriteriji za definirane područja</p> <p>Hrvatski Telekom smatra kako nakon razdoblja od četiri godine izrazito stroge regulacije u pogledu optičke pristupne mreže u RH, što je imalo za posljedicu usporavanje a u konačnici i izostanak ulaganja u optiku, prijedlog kojeg je HAKOM iznio u objavljenim dokumentima ne predstavlja pomak u odnosu na trenutno stanje niti će potaknuti daljnja ulaganja u optiku u RH.</p> <p>HT navodi kako bi jedini pravi poticaj za nastavak ulaganja u pristupne mreže novih generacija u RH bio prijedlog koji bi ponudio blažu razinu regulacije optike na cjelokupnom području RH, jer bi jedino ublažavanje postojećih regulatornih ograničenja moglo djelovati poticajno na investitora.</p> <p>HT traži revidiranje kriterija na način da parametri kriterija za podjelu na područja TIP 1 i TIP 2 budu sljedeći:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) broj aktivnih korisnika po MDF-u: manji od 1000 b) ili je više od 50 % ruta dulje od 2,5 km c) ako na MDF-u postoji kolokacija, u područje Tip 2 ulaze sve lokacije na kojima je izdvojenih lokalnih petlji manje od 30% (te se na takve lokacije primjenjuju regulatorni uvjeti predviđeni za Tip 2) <p>Osim toga, HT predlaže i uvođenje dodatnog kriterija za podjelu područja na TIP 1 i TIP 2. Dodatni kriteriji koje HT predlaže su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - penetracija širokopoljasnih priključaka na području određenog MDF-a na način da više od 40% izvoda u određenoj mreži ima 	<p>HAKOM je razmotrio HT-ov prijedlog u kojem HT predlaže kriterije za definiranje područja tip 1 i tip 2 te se isti većim dijelom odbija. Primjenom kriterija koje HT predlaže u područje tip 2 pripao bi veći broj MDF-ova na kojima alternativni operatori imaju kolokaciju, a što bi direktno utjecalo na tržišno natjecanje te alternativne operatore dovelo u nepovoljan položaj.</p> <p>Osim toga, HT u svome prijedlogu iznosi i dodatne kriterije na osnovu kojih bi se vršila podjela MDF-ova na područje tip 1 i područje tip 2. HAKOM odbija dodatne kriterije iz razloga što smatra da postotak raspetljanih petlji sam po sebi ne znači puno ukoliko se ne promatra u kontekstu duljine pretplatničke linije. Dodatni kriteriji koje HT predlaže nije dovoljno transparentan te HAKOM smatra kako na područjima s velikom penetracijom u kabelu postoji velika potražnja za širokopoljasnim uslugama zbog čeka ekonomska isplativost ulaganja u infrastrukturu na tim područjima nije upitna.</p> <p>HAKOM je djelomično prihvatio HT-ov prijedlog o povećanju linija na MDF-u kao jednom od kriterija podijele te je kriterij prema kojem su u područje tip 2 svrstani svi MDF-ovi koji imaju manje od 700 aktivnih linija revidiran na način da je broj aktivnih linija povećan na 900. Uvažavajući komentar HT-a o povećanju navedenog parametra sa 700 na 1000 utvrdili smo da je moguće djelomično prihvatiti prijedlog HT-a. U suprotnom bi određena područja na kojima nije realno očekivati izdvajanje lokalnih petlji bila svrstana u područje tip 1. Povećanjem ovog parametra sa 700 na 900 HAKOM je odredio realan broj MDF-a u područje tip 1. Nadalje, HT-ov prijedlog kojim HT za optičku infrastrukturu traži dodatnu podjelu područja tip 1 uvođenjem pojam tip 1a, HAKOM također odbija iz razloga što smatra da su područjem tip 1 obuhvaćena područja s gustoćom priključaka koja je dovoljno velika kako bi</p>

	<p>penetraciju širokopojasnih usluga veću od 40%</p> <ul style="list-style-type: none"> - MTBF (mean time between failures) na mreži manji ili jednak 15 godina (uključuju se sve greške koje su klasificirane kao greške na kabelu od MDF-a do kućne instalacije korisnika, dakle ne uključuju servisni sloj) <p>HT u svojim komentarima predlaže izdvajanja MDF-ova na kojima HT do sada nije ulagao u optiku, a koji su svrstani u područje TIP 1 u poseban podtip 1a u kojem bi vrijedile drugačije regulatorne obveze od predloženih za TIP 1. HT navodi kako bi na područjima gdje do sada nije bilo ulaganja u optiku trebala vrijediti drugačija pravila u smislu povoljnijih regulatornih uvjeta koji će ipak dati odgovarajući poticaj investitoru. HT stoga daje prijedlog da se u područjima Tip 1a veleprodajne cijene za pristupne proizvode na optičkoj mreži postave na razinu „razumne cijene“, pri čemu jedan od modela definiranja razumne cijene može biti i metodologija „maloprodajna cijena minus X%“. Međutim, HT smatra da iznos postotka X u navedenim područjima mora biti niži od trenutno primjenjivog postotka za veleprodajne proizvode na FttH mreži za brzine veće od 20 Mbit/s, kao i da razdoblje na koje operator ugovara pristup optičkoj mreži HT-a mora biti duže od godine dana.</p>	<p>ulaganje u optičku infrastrukturu bilo ekonomski isplativo.</p>
<p>2.</p>	<p>Prijedlog izmjene regulatorne uvjete u Tipu 1 i Tipu 2 vezano uz modernizaciju mreže na FTTN konceptu izgradnje</p> <p>Prijedlog izmjene regulatornih uvjeta za Tip 1</p> <p>HT ističe kako uvjeti primjene kraćeg roka od 5 godina za rekonstrukciju mreže nisu dovoljno precizni s obzirom da nije jasno definirano na koji će se način i u kojem roku utvrditi iznos neamortiziranog dijela ulaganja alternativnog operatora. U takvim uvjetima moguća je situacija u kojoj bi operatori uskratili HT-u potrebne podatke za utvrđivanje predmetnog iznosa, odnosno, u kojoj bi HT bio dužan pokrenuti spor pred HAKOM-</p>	<p>Komentar na prijedlog izmjene regulatornih uvjeta za Tip 1</p> <p>HAKOM je razmotrio komentare operatora i vezano uz dodatne uvjete za skraćivanje roka pri ukidanju već odobrenog pristupa u području tipa 1 u FTTN konceptu odlučio da će u dokumentu analize tržišta brisati dodatne uvjete kojima se predefiniрани rok od 5 godina može skratiti. Naime, iz komentara operatora korisnika vidljiva je bojazan da bi u slučaju primjene uvjeta nadoknade neamortiziranog dijela ulaganja, moglo doći do situacije da ih HT protiv njihove volje isplati i postepeno istisne s tržišta. Razmatrajući prijedlog procedure za isplatu neamortiziranog dijela ulaganja na način kako ju je HT opisao u svojim komentarima HAKOM je mišljenja da bi u slučaju</p>

om radi ostvarenja uvjeta nadoknade neamortiziranog dijela ulaganja, a bez jamstva da bi predmetni spor bio dovršen i rekonstrukcija pokrenuta i prije isteka roka od 5 godina.

Stoga, HT smatra opravdanim izričito definirati rok najave planirane rekonstrukcije mreže u kojem bi se utvrdio iznos neamortiziranog dijela ulaganja operatora, kako bi HT isti mogao podmiriti prije početka rekonstrukcije mreže. HT predlaže definirati predmetni rok u trajanju od godine dana.

HT smatra da bi u prijedlogu odluke trebalo utvrditi obvezu operatora dostaviti HT-u i HAKOM-u sve potrebne podatke za izračun neamortiziranog dijela ulaganja, nakon čega bi HAKOM utvrdio predmetni iznos te isti dostavio HT-u na očitovanje. U svakom slučaju HT-u bi trebalo ostaviti mogućnost da nakon konačnog utvrđenja iznosa neamortiziranog dijela ulaganja odluči želi li nastaviti s predmetnim procesom, tj. modernizirati mrežu s kraćim rokom najave uz nadoknadu neamortiziranog dijela ulaganja, ili od istoga odustaje.

Prijedlog izmjene regulatornih uvjeta za Tip 2

Nastavno na prijedlog da u području tipa 2 HT mora omogućiti alternativno bitstream rješenje po cijeni ULL-a, HT smatra da obvezu ponude bitstream rješenja po cijeni ULL-a treba vremenski ograničiti, jer ukoliko traje neograničeno dugo predstavlja prekomjerno opterećenje za operatora investitora. HT ističe kako nije prihvatljivo da operatori ostvaruju neopravdanu korist neograničenim korištenjem skuplje usluge po cijeni jeftinije. Stoga predlaže da se predvidi pravo HT-a da operatoru nadoknadi neamortizirani dio ulaganja, umjesto omogućavanja bitstream usluge po cijeni ULL-a, jer na taj način niti jedna strana u predmetnom odnosu neće biti oštećena.

obveze dostave svih podataka o ulaganjima, a koja su povjerljive prirode i oni operatori korisnici koji nisu zainteresirani za isplatu preostalog dijela ulaganja, bili primorani HT-u dati uvid u povjerljive podatke i konačnici biti isplaćeni, iako to ne žele. Uvjet da je ulaganje operatora amortizirano, doveo bi do situacije da su operatori primorani na nova ulaganja radi pristupa na novoj lokaciji i to u roku koji se kosi s njihovim poslovnim planovima, jer kao što H1 napominje ulaganje u veleprodajni pristup mrežnoj infrastrukturi je ulaganje za koje operator očekuje povrat investicije i ostvarenje zarade tijekom razumnog perioda. Iako činjenica da je ulaganje operatora amortizirano znači da je protekao vijek trajanja opreme u koju je operator uložio i da je njena vrijednost zbog tehničkog ili ekonomskog trošenja svedena na nulu, obveza migracije na novu lokaciju značila bi da se operatoru odriče pravo izbora je li mu isplativije održavati opremu kojoj je protekao vijek trajanja, pa samim tim zahtijeva određena sredstva kako bi mogla biti funkcionalna ili će uložiti sredstva i investirati u opremu na novoj lokaciji.

Komentar na prijedlog izmjene regulatornih uvjeta za Tip 2

HAKOM djelomično prihvaća zahtjev HT-a i to u dijelu koji se odnosi na vremensko ograničenje korištenja bitstream usluge po cijeni ULL-a. Stoga se u dokumentu analize tržišta odredilo da je HT obavezan operatorima korisnicima pružiti zamjensko bitstream rješenje po cijeni ULL-a u trajanju od dvije godine od nakon ukidanja pristupa. Dvije godine su razdoblje najdužeg trajanja pretplatničkog ugovora u praksi, a kroz koje razdoblje HAKOM smatra da će operatori korisnici biti u dovoljnoj mjeri obeštećeni zbog trpljenja štete radi ukidanja pristupa krajnjem korisniku. Ukoliko bi se obeštećenje vezalo uz amortizaciju ulaganja, do obeštećenja operatora korisnika možda uopće ne bi niti došlo budući da visina obeštećenja ovisi o vrijednosti ulaganja i proteklom vijeku trajanja. Naime, u slučaju kada su ulaganja operatora velikim dijelom ili u potpunosti amortizirana operator bi bio obeštećen minimalno ili uopće ne bi bio obeštećen ako mu je oprema na

		predmetnoj lokaciji u potpunosti amortizirana.
3.	<p>Ad 2) Potreba za detaljnijom analizom izdvojenih geografskih područja</p> <p>HT navodi da u urbanim područjima već postoje paralelne pristupne mreže te da na njima postoji infrastrukturna konkurencija. Stoga je potrebno utvrditi postoji li poremećaj na tržištu na tim područjima i potreba za određivanjem regulatornih obveza HT-u. HT daje podatak da prema od ukupno 543 MDF-a koji su po kriterijima iz prijedloga analize uključeni u područje tipa 1, na čak 131 MDF-a postoji paralelna pristupna infrastruktura, te smatra da na predmetnih 131 MDF-a postoji razvijena infrastrukturna konkurencija pa se ne čini opravdanim na istima zadržavati postojeću, otegotnu razinu regulatornih ograničenja u dijelu svjetlovođa.</p> <p>Stoga HT postavlja pitanje opravdanosti i razmjernosti određivanja bilo kakvih veleprodajnih obveza i zadržavanja postojeće razine regulacije s obzirom da na predmetnim izdvojenim geografskim područjima nema tržišnih poremećaja na maloprodajnoj razini, te predlaže HAKOM-u detaljnije analizirati predmetno pitanje.</p>	<p>HAKOM ne prihvaća komentar HT-a.</p> <p>HAKOM smatra da postojanje paralelnih pristupnih mreža samo po sebi ne znači da je tržište konkurentno i da nije podložno određivanju regulatornih obveza. Trenutno se veleprodajni pristup mrežnoj infrastrukturi na fiksnoj lokaciji sastoji gotovo u cijelosti od potražnje i ponude za uslugom izdvojenog pristupa lokalnoj petlji (veleprodajne usluge pristupa lokalnoj petlji i ekvivalentne usluge koja se pruža za vlastite potrebe). Proizvodi veleprodajnog pristupa mrežnoj infrastrukturi na fiksnoj lokaciji trenutno nisu raspoloživi niti je vjerojatno da će postati raspoloživi putem alternativnih mreža npr. nepokretnog bežičnog pristupa, pokretnog pristupa ili kablskih mreža u periodu koji pokriva ova analiza (slijedeće tri godine). Stoga, nema izravnog pritiska na mjerodavno tržište kroz postojanje alternativnih mreža, a HAKOM smatra da tržišno natjecanje koje postoji na maloprodajnoj razini zbog tih alternativnih mreža ne može napraviti pritisak na uvjete pristupa ili cijene na tržištu veleprodajnog pristupa mrežnoj infrastrukturi na fiksnoj lokaciji. Točno je da alternativne mreže postoje u nekim urbanim područjima, kao što i HT sam navodi, no one nisu značajnije zastupljene i kao takve ne mogu konkurirati postojećoj mrežnoj infrastrukturi HT-a i izvršiti pritisak na veleprodajne cijene na mjerodavnom tržištu veleprodajnog pristupa mrežnoj infrastrukturi, te HAKOM drži da je neophodno i na takvim područjima zadržati postojeću razinu regulacije u pogledu svih regulatornih obveza.</p>
4.	<p>Ad 3) Pitanje opravdanosti uvođenja novih regulatornih obveza (određivanja novih veleprodajnih usluga) na tržištu 4</p> <p>HT smatra kako HAKOM nije obrazložio iz kojih razloga smatra nužnim odrediti HT-u obvezu pružanja čak 3 nove veleprodajne usluge te ničim ne potkrepljuje tvrdnju da su predmetne obveze razmjerne i opravdane s obzirom na regulatorne načela i ciljeve iz članka 5. ZEK-a. Osim toga,</p>	<p>HAKOM prihvaća HT-ov prijedlog te mijenja odredbu koja je išla na javnu raspravu na način da se HT-u određuje obveza objaviti standardne ponude za veleprodajne usluge VULA, FA PON te <i>backhaul</i> tek po zaprimanju razumnog zahtjeva za pojedinu veleprodajnu uslugu, a u roku od 90 dana od zaprimanja razumnog zahtjeva za pojedinu veleprodajnu uslugu. Zahtjev koji operatori podnesu HT-u za veleprodajnu uslugu VULA smatrat će se</p>

	<p>HT smatra da su zadani rokovi za objavu navedenih standardnih ponuda prekratki te se HT neopravdano obvezuje u iznimno kratkim rokovima implementirati funkcionalnosti novih veleprodajnih usluga te razviti procese za iste, što iziskuje značajne resurse i sredstva na strani HT-a, neovisno o tome da li će ijedan od operatora korisnika ikada zatražiti bilo koju od spomenutih veleprodajnih usluga. HT predlaže izmjenu navedene odredbe na način da je HT obvezan izraditi i objaviti odgovarajuće standardne ponude po zaprimanju razumnog zahtjeva operatora. HT predlaže da se Prijedlogom odluke za tržište 4 predvidi da je HT obvezan objaviti standardne ponude kojima će ponuditi veleprodajne usluge VULA, FA PON te backhaul, u roku od 90 dana od zaprimanja razumnog zahtjeva za pojedinu veleprodajnu uslugu. Primjena standardnih ponuda bi pak uslijedila nakon dodatnih 30 dana, u kojem bi roku HAKOM imao mogućnost provjeriti da su iste usklađene s HT-ovim regulatornim obvezama.</p>	<p>razumnim ukoliko alternativni operatori obrazloži potrebu za novom veleprodajnom uslugom i to na način da se u zahtjevu jasno definiraju i obrazlože dodatne vrijednosti koju bi alternativni operatori dobili korištenjem veleprodajne usluge VULA, a koje im nisu omogućene bitstream uslugom.</p>
5.	<p>HT pozdravlja prijedlog da je HT obvezan objaviti standardnu ponudu u određenom razdoblju prije njezine primjene kako bi se utvrdilo jesu li uvjeti u standardnoj ponudi u skladu s obvezama određenim analizom tržišta s obzirom da se na taj način osigurava pravna sigurnost da je tekst standardne ponude odgovara regulatornim obvezama predviđenim u samim odlukama analize tržišta. Međutim, da bi spomenuta pravna sigurnost zaista postojala, HT smatra da je potrebno u analizi ugraditi sljedeći tekst: <i>„Ukoliko HAKOM u razdoblju od dana objave standardne ponude do dana primjene standardne ponude ne obavijesti HT o svojim primjedbama na tekst standardne ponude i/ili ukoliko HT do dana primjene standardne ponude uvaži primjedbe HAKOM-a u tekstu standardne ponude, smatra se da je standardna ponuda od dana primjene u potpunosti usklađena s regulatornim obvezama određenim analizom tržišta. Navedeno ne isključuje mogućnost pokretanja postupka izmjene standardne ponude nakon</i></p>	<p>HAKOM ne prihvaća prijedlog HT-a.</p> <p>Namjera HAKOM-a je da u roku ostavljenom između objave i primjene pojedine standardne ponude provjeri, zajedno s operatorima korisnicima, je li standardna ponuda u skladu s obvezama određenim analizom tržišta. Ukoliko će HAKOM u navedenom razdoblju imati primjedbe na pojedine odredbe standardne ponude, u smislu da iste nisu usklađene s regulatornim obvezama, HAKOM će o tome pravovremeno obavijestiti HT. Međutim, HAKOM ne može prihvatiti komentar HT-a s obzirom da analiza ne može predvidjeti ishod inspeksijskog nadzora.</p>

		<i>dana njezine primjene.“</i>	
6.	Ad 4) Metodologija određivanja veleprodajnih cijena na tržištima 4 i 5	<p>HT komentira obvezu nadzora cijena iz prijedloga analize u kojoj je navedeno da će HT biti obvezan u standardnu ponudu ugraditi cijene koje će HAKOM odrediti u zasebnom postupku na temelju rezultata iz troškovnih modela. HT postavlja pitanje svrsishodnosti modela troškovnog računovodstva kojeg je HT izradio po nalogu HAKOM-a. Imajući u vidu znatne troškove HT-a koji su utrošeni za vođenje troškovnog računovodstva na način kako je to propisano rješenjem HAKOM-a, te dodatne troškove koje generira izrada HAKOM-ovog zasebnog troškovnog modela, kao i činjenicu da postoje revidirana regulatorna financijska izvješća koja daju izračun jediničnih troškova HT-a, HT postavlja pitanje opravdanosti i svrhe izrade troškovnih modela HT-a ukoliko iste HAKOM ne koristi za određivanje reguliranih cijena, odnosno ako HAKOM iste ne namjerava koristiti niti u budućnosti. HT smatra da bi mu bilo onemogućeno cijene svojih usluga odrediti prema troškovima koje ima, ukoliko se rezultati troškovnog računovodstva HT-a ne bi primjenjivali za određivanje reguliranih cijena.</p> <p>HT predlaže izmijeniti prijedloge odluka na način da se u njima predvidi mogućnost definiranja veleprodajnih cijena na tržištima 4 i 5 (za usluge u području Tip 1) i na temelju HT-ovih troškovnih modela, odnosno na temelju nekog drugog prihvatljivog modela definiranja cijena, čime bi se osigurala svrha i smisao HT-ove obveze troškovnog računovodstva i računovodstvenog razdvajanja.</p>	<p>Stajalište HAKOM-a je da su oba modela komplementarna i svrsishodna, jedan ne isključuje drugi, štoviše postojanje jednog i drugog modela bi trebalo osigurati da se cijene veleprodajnih reguliranih usluga određuju na temelju optimalnih troškova učinkovitog operatora koji su najprikladniji za slanje odgovarajućeg signala „gradi ili kupi“. HT-ov model nadopunjava HAKOM-ov model u cilju boljeg odražavanja i razumijevanja stvarnih troškova koje HT ima i njihove strukture, odnosno ukazuje na razlike za koje eventualno treba uskladiti HAKOM-ov model. Na taj način HT-ov model je vrijedan izvor informacija u verifikaciji i usklađivanju HAKOM-ovog modela. HT-ov model se temelji na njegovim poslovnim knjigama i evidencijama, a takvi modeli uglavnom nisu izravno prikladni za određivanje cijena, jer mogu uključivati neučinkovite troškove čiji povrat ne bi bilo opravdano tražiti od konkurenata. S druge strane, vrijednost određene imovine koja je zabilježena u knjigama operatora može se u velikoj mjeri ili u potpunosti amortizirati dok se još koristi pa njena vrijednost u računovodstvenim evidencijama ne predstavlja njezinu ekonomsku vrijednost. Također, postoji mogućnost da su ulaganja u imovinu nastala u vrijeme monopola samo djelomično zabilježena.</p> <p>Stoga kada HAKOM u dokumentu prijedloga analize tržišta navodi da će pomoću troškovnog modela izračunati troškove usluga i u zasebnom postupku odrediti cijene veleprodajnih usluga to ne znači da je zanemario HT-ov postojeći model razvijen u postupku troškovnog računovodstva i računovodstvenog odvajanja, jer su zapravo mnogi ulazni parametri koje je HAKOM koristio u svom modelu preuzeti iz HT-ovog modela te će posljedično imati utjecaj na konačno određenu cijenu usluga.</p>
7.	Ad 4) Metodologija određivanja veleprodajnih cijena na tržištima 4 i 5 b) Komentar vezan uz nacrt Preporuke Europske komisije		<p>Nastavno na komentar HT-a, HAKOM ističe kako je predmetna Preporuka još u fazi komentiranja od strane nadležnih tijela pri Europskoj komisiji, a dijelovi koje HT spominje u svojem komentaru i tiču se cijena veleprodajnog</p>

	<p>Vezano za metodologiju određivanja veleprodajnih cijena HT još dodatno komentira nacrt Preporuke Europske komisije o konzistentnoj primjeni obveze nediskriminacije i troškovnih metodologija s ciljem promicanja tržišnog natjecanja i poticanja ulaganja u širokopojasni pristup. Smatra da prilikom donošenja odluka o analizama tržišta veleprodajnog pristupa mrežnoj infrastrukturi i veleprodajnog širokopojasnog pristupa HAKOM treba voditi računa o načelima na kojima se Preporuka temelji.</p>	<p>pristupa postojećoj bakrenoj mreži, fleksibilnijem načinu određivanje uvjeta i cijena dostupnosti svjetlovodne mreže, odabiru tehnologije i arhitekture svjetlovodne mreže još uvijek su predmet rasprave.</p> <p>BEREC je na nacrt Preporuke poslao brojne komentare, a u dijelu koji se odnosi na cijene pristupa bakrenoj mreži, a posljedično onda i pristup svjetlovodnim mrežama, BEREC komentira da nacrt Preporuke pretpostavlja da će primjena jednake troškovne metodologije rezultirati sličnim cijenama u svim državama članicama EU. No, činjenica je da razlike između država članica kao npr. zemljopisne karakteristike, gustoća naseljenosti, rasprostranjenost stanovništva mogu imati značajan utjecaj na troškove i posljedično na troškovno orijentirane cijene veleprodajnog pristupa. Stoga je BEREC pozvao Komisiju da u nacrtu Preporuke navede koje zahtjeve mora troškovni model ispunjavati, a kako bi nacionalni regulatori mogli implementirati troškovnu metodologiju koja je najprimjerenija za ispunjavanje tih zahtjeva i koja će najbolje odraziti prijelaz na svjetlovodne mreže unutar modela baziranog na bakrenoj mreži.</p>
8.	<p>Ad 5) Detaljnija razrada modela komercijalnih cijena u područjima Tip 2</p> <p>a) Pojašnjenje prava HT-a vezanih uz komercijalne cijene u područjima tipa 2</p> <p>HT smatra da je potrebno detaljnije definirati određena HT-ova prava vezano uz ponudu komercijalnih veleprodajnih cijena u područjima tipa 2, kako ne bi bilo dvojbi po pitanju primjene ostalih regulatornih obveza HT-a u kombinaciji s komercijalnim veleprodajnim cijenama u području tipa 2. Također HT navodi da je potrebno Prijedlogom odluke izričito definirati obvezu operatora o prihvaćanju eventualne izmjene HT-ovih komercijalnih veleprodajnih cijena na područjima tipa 2 kao i pravo HT-a da jednostrano raskine postojeći ugovor za korištenje veleprodajnih usluga na FTTH mreži na tržištima 4 i 5, za slučaj da operator korisnik ne</p>	<p>HAKOM djelomično prihvaća prijedlog HT-a.</p> <p>HT može mijenjati komercijalne cijene veleprodajnih usluga na područjima tipa 2 ukoliko operator korisnik nije ugovorio veleprodajni širokopojasni pristup uz ugovornu obvezu.</p> <p>HT je obvezan objaviti sve izmjene komercijalnih cijena sukladno obvezi transparentnosti i nediskriminacije. Izmjene komercijalnih cijena veleprodajnih usluga na područjima tipa 2 početi će se primjenjivati na operatore korisnike u pogledu ugovorenih veleprodajnih usluga na FTTH tehnologiji po isteku 30 dana od dana objave novih komercijalnih cijena, pod uvjetom da se operator korisnik istome pisanim putem ne usprotivi. U slučaju protivljenja operatora primjeni novih komercijalnih cijena, HT je ovlašten jednostrano raskinuti ugovor o korištenju predmetne veleprodajne usluge na FTTH tehnologiji i operatoru korisniku uskratiti već odobreni</p>

	<p>pristane na naknadnu izmjenu komercijalnih cijena HT-a.</p>	<p>pristup. Također, ako izmjena komercijalnih cijena predstavlja sniženje postojećih cijena, takva izmjena počet će se primjenjivati na ugovorene veleprodajne usluga na FTTH tehnologiji od datuma njihove objave. Međutim, potrebno je naglasiti kako se navedene izmjene primjenjuju samo ukoliko ne postoji ugovorna obveza, ukoliko postoji, onda se ugovorena cijena primjenjuje do isteka ugovora.</p>
9.	<p>b) Pojašnjenje dodatnih uvjeta vezanih uz pružanje komercijalnih cijena u područjima Tipa 2</p> <p>HT smatra da ne bi trebali imati nikakve dodatne obveze prema HAKOM-u u pogledu inicijalnog definiranja i naknade izmjene takvih cijena već bi se na takve cijene primjenjivala isključivo obveza čl.42.a. st.4. ZEK-a, prema kojoj su operatori dužni obavijestiti HAKOM o izmjenama cjenika svojih usluga najmanje 8 dana prije njihove objave.</p> <p>Dodatno HT smatra kako ne bi bio dužan vršiti bilo kakve veleprodajne replikacije svoje maloprodajne ponude u odnosu na veleprodajne komercijalne cijene.</p>	<p>HAKOM se slaže s komentarom HT-a.</p> <p>S obzirom da se radi o komercijalnim cijenama, njihova objava podliježe obvezi članka 42.a. stavak 4. ZEK-a, odnosno u području Tipa 2 HT je obavezan obavijestiti HAKOM o izmjenama cijena najmanje 8 dana prije njihove objave.</p> <p>Nastavno na komentar HT-a vezano uz replikaciju maloprodajne ponude i promotivnih akcija na maloprodaji, HAKOM ističe kako je već u prijedlogu analize za javnu raspravu u obvezi nediskriminacije naveo kako HT nije obavezan primjenjivati replikaciju promotivnih akcija za usluge na temelju FTTH tehnologije u području Tipa 2.</p>
10.	<p>Ad 6) Prijedlog odluke o izmjeni analize tržišta maloprodaje širokopojasnog pristupa internetu</p> <p>Prije svega, HT ističe kako bi trebalo definirati da HT neovisno o podjeli područja na Tip 1 i Tip 2 može definirati komercijalne cijene i bez ograničenja primjenjivati promotivne ponude maloprodajnih proizvoda na svjetlovodnoj pristupnoj mreži, i to neovisno o konceptu izgradnje.</p> <p>Pored navedenog, HT iznosi komentare na prijedlog HAKOM-a da se u području Tipa 2 olakšaju postojeći uvjeti regulacije promotivnih ponuda za maloprodajne usluge koje se temelje na FTTH tehnologiji. HT pozdravlja navedeni prijedlog, međutim smatra kako bi trebalo ukinuti i ograničenje troškovne usmjerenosti i prethodne notifikacije 45 dana prije objave za maloprodajne usluge temeljene na FTTH tehnologiji.</p>	<p>HAKOM ne prihvaća prijedlog HT-a koji se odnosi na primjenu komercijalnih cijena i ukidanje ograničenja promotivnih ponuda na cijelom teritoriju RH iz razloga koji su prethodno opisani. Prema mišljenju HAKOM-a, komercijalne cijene i ukidanje ograničenja promotivnih ponuda opravdani su samo u onim područjima u kojim ulaganje ne bi bilo ekonomski isplativo.</p> <p>Dodatno, HAKOM ne prihvaća prijedlog HT-a vezano uz ukidanje obveze troškovne usmjerenosti i prethodne notifikacije 45 dana prije objave za maloprodajne usluge temeljene na FTTH tehnologiji u području tipa 2.</p>

	<p>Naime, HT smatra da ukoliko je veleprodajna cijena određena komercijalno da u tom slučaju operator koji je ujedno i investitor treba imati mogućnosti maloprodajnu cijenu kreirati na isti način te ujedno imati mogućnost novim ponudama brzo reagirati na promjene u tržišnom okruženju, pri čemu bi taj operator i dalje imao obvezu voditi računa o zabrani predatorskih cijena.</p> <p>Dodatno, HT predlaže da se predvidi ukidanje ograničenja koja se odnose na promotivne pogodnosti i na Tip 1. HT smatra da ublažavanje ograničenja promotivnih ponuda nema utjecaj na održivo tržišno natjecanje na mjerodavnom maloprodajnom tržištu budući da bi HT-u i kod kreiranja predmetnih promotivnih ponuda i dalje vrijedila obveza njihove troškovne usmjerenosti.</p>	
11.	<p>Ad 7)</p> <p>A) Izbor instrumenata osiguranja plaćanja</p> <p>HT predlaže da mu se kao SMP operatoru kroz standardnu ponudu omogući izbor instrumenata osiguranja plaćanja koje operator korisnik mora dostaviti SMP operatoru istovremeno, a najkasnije u roku od 7 (sedam) dana od dana potpisa ugovora. HT dalje predlaže izmijene postojećih iznosa na koje glase instrumenti osiguranja plaćanja i to: u slučaju kad se radi o tek planiranim uslugama instrumenti osiguranja plaćanja glase na iznos koji se utvrđuje prema procijenjenom ukupnom iznosu računa za razdoblje od šest (6) mjeseci, a ako se radi o već pruženim uslugama, instrumenti osiguranja plaćanja utvrđuju se u ukupnom iznosu računa za prethodno razdoblje od šest (6) mjeseci. Pri tom, HT predlaže da jedan od instrumenata osiguranja plaćanja koji će biti utvrđen standardnom ponudom bude javnobilježnički solemnizirana (potvrđena) bjanko zadužnica</p> <p>HT napominje da je dužnost HAKOM-a da uz propisivanje odgovarajućih finansijskih uvjeta prepozna važnost dosadašnjih ulaganja i potakne</p>	<p>Vezano uz prijedlog HT-a da mu se omogući izbor instrumenata osiguranja plaćanja, HAKOM napominje kako je navedeno regulirano člankom 4. stavkom 2. Pravilnika o standardnim ponudama (Narodne novine br. 37/09) koji propisuje da je operator sa značajnom tržišnom snagom, kojem je određena obveza nediskriminacije i transparentnosti uz obvezu objave standardne ponude, obvezan, u svim standardnim ponudama, utvrditi iste instrumente osiguranja plaćanja, a operator korisnik standardne ponude je obvezan dostaviti operatoru sa značajnom tržišnom snagom jedan od tih instrumenata osiguranja plaćanja po vlastitom izboru. Slijedom navedenog, prijedlog HT-a se ne može prihvatiti te skreće pozornost da izmjena pravilnika o standardnim ponudama predstavlja zaseban postupak, odnosno istu nije moguće provesti kroz postupak analize tržišta.</p> <p>Osim toga, HAKOM je kao prepreku razvoju djelotvornog tržišnog natjecanja prepoznao mogućnost HT-a da u odsustvu regulacije, raznim oblicima neopravdanih zahtjeva utječe na poslovne odluke i troškove postojećih i potencijalnih konkurenata. Konkretno, HAKOM je prepoznao da bi HT, u odsustvu regulacije, mogao nametnuti postojećim i potencijalnim konkurentima na vertikalno povezanom veleprodajnom i maloprodajnom</p>

	<p>daljnja ulaganja na svjetlovodnoj mreži, na način da mu se omogući instrument plaćanja koji će na adekvatan način osigurati zaštitu investitora u odnosu na potencijalno neispunjavanje obaveza na strani operatora korisnika.</p>	<p>tržištu razne oblike neopravdanih instrumenata osiguranja plaćanja, s obzirom na uvjete i iznos. Slijedom navedenog, prijedlog HT-a se ne može prihvatiti.</p> <p>Nadalje, HAKOM prihvaća prijedlog HT-a da se kao jedan od instrumenata osiguranja plaćanja odredi javnobilježnički solemnizirana (potvrđena) bjanko zadužnica s obzirom da je u prethodnom trogodišnjem razdoblju ista bila u praksi najčešće dostavljan instrument osiguranja plaćanja upravo prema izboru operatora korisnika. U skladu s navedenim, HAKOM je izmijenio obvezu transparentnosti.</p> <p>Vezano uz prijedlog HT-a da se instrumenti plaćanja razlikuju na svjetlovodnoj mreži radi poticanja ulaganja osiguranjem zaštite HT-a kao investitora, HAKOM odbija prijedlog HT-a iz razloga što instrumenti plaćanja moraju biti isti neovisno o pristupnoj infrastrukturi.</p>
12.	<p>B) Dostava instrumenata osiguranja plaćanja u slučaju urednog podmirenja obveza</p> <p>HT predlaže da se briše odredba kojom je propisano da ukoliko operator u razdoblju od jedne godine od dana sklapanja ugovora uredno podmiruje svoje obveze, nakon jedne godine nije obvezan dostavljati instrumente osiguranja plaćanja smatrajući da se navedenom odredbom HT onemogućava u zaštiti svojih potraživanja u budućnosti.</p>	<p>Odredba kojom je određeno kako operator koji u razdoblju od jedne godine uredno podmiruje svoje obveze, nakon jedne godine nije obvezan dostavljati instrumente osiguranja, ne isključuje pravo HT-a zatražiti od istog operatora instrumente osiguranja plaćanja u slučaju da takav operator u određenom trenutku prestane uredno ispunjavati svoje obveze. U skladu s prethodno navedenim, HAKOM smatra kako HT u svakom trenutku ima mogućnost zaštititi svoja potraživanja u budućnosti. U svrhu otklanjanja eventualnih nejasnoća, HAKOM je u dokumentu analize pojasnio kako uredno podmirenje obveza podrazumijeva podmirenje istih u roku dospijeca.</p>
13.	<p>C) Automatsko umanjivanje računa za iznos naknade po osnovi zakašnjenja prilikom izdavanja računa za veleprodajne usluge</p> <p>HT se protivi prijedlogu HAKOM-a da mu odredi obvezu kojom bi prilikom izdavanja računa za predmetne veleprodajne usluge operatoru korisniku morao umanjiti račun za iznos naknade po osnovi zakašnjenja. HT smatra da predmetna naknade predstavljaju ugovornu kaznu sukladno odredbama Zakona o obveznim odnosima (NN br. 35/05.,</p>	<p>HAKOM smatra da treba u skladu s najboljom europskom praksom propisati način naplate pri čemu smatra da plaćanja naknada za zakašnjenje trebaju biti navrijeme i proaktivne, a za što je potrebno unaprijed uspostaviti proces obračuna i naplate između operatora kako operatori korisnici ne bi trebali tražiti intervenciju trećih strana, npr. regulatora ili sudova. Stoga je HAKOM, uvažavajući komentar HT-a, u okviru regulatorne obveze transparentnosti izmijenio treću točku tako da ista glasi: <i>Naknade po osnovi nepravovremene</i></p>

	<p>41/08. i 125/11.) i kao takva predstavlja pravo vjerovnika a ne i njegovu obvezu. HT u konačnici navodi da je na slobodnoj volji vjerovnika hoće li od dužnika u slučaju zakašnjenja ispunjenja obveze potraživati isplatu ugovorne kazne ili ne. Slijedom toga, HT smatra kako operator korisnik mora postaviti takav zahtjev prema HT-u.</p>	<p><i>(prijevremene ili zakašnjele) realizacije/otklona kvara veleprodajne usluge koje je HT obvezan isplaćivati operatoru korisniku, potrebno je obračunavati na mjesečnoj osnovi.</i> Nakon toga, dodaju se nove točke četiri, pet, šest i sedam koje glase:</p> <ul style="list-style-type: none"> • HT će, na temelju zahtjeva operatora korisnika, koji sadrži specifikaciju potraživanja naknada po osnovi nepravovremene realizacije/otklona kvara veleprodajne usluge, a koji je HT zaprimio najkasnije posljednji dan u tekućem mjesecu za nepravovremenu (prijevremenu/zakašnjelu) realizaciju/otklon kvara u prethodnom obračunskom razdoblju (uključujući kašnjenja koja prelaze iz jednog kalendarskog mjeseca (obračunskog razdoblja) u drugi), operatoru korisniku isplatiti utvrđenu naknadu u roku od 30 dana od dana zaprimanja zahtjeva operatora korisnika; • Specifikacija koju operator korisnik dostavlja uz zahtjev za isplatu naknade za nepravovremenu (preuranjenu/zakašnjelu) realizaciju/otklon kvara mora osobito sadržavati: ID usluge te po istom: datum podnošenja i datum odbijanja/realizacije zahtjeva, odnosno datum prijave i datuma otklona kvara, broj dana kašnjenja, osnovicu prema kojoj se računa potraživanje po osnovi naknada za nepravovremenu (preuranjenu/zakašnjelu) realizaciju/otklon kvara, iznos potraživanja po osnovi naknada za nepravovremenu (preuranjenu/zakašnjelu) realizaciju/otklon kvara za konkretan ID usluge; • Ukoliko HT i operator korisnik nisu suglasni oko ukupnog iznosa naknade koju je HT obvezan isplatiti operatoru korisniku po osnovi nepravovremene realizacije/otklona kvara veleprodajne usluge, isti će utvrditi nesporni iznos koji je HT obvezan isplatiti u roku od 30 dana od dana utvrđenja nespornog iznosa; • U pogledu spornog dijela operatori mogu pokrenuti spor pred HAKOM-om. <p>Dosadašnje točke četiri, pet, šest, sedam i osam postaju točke osam, devet,</p>
--	---	---

		deset, jedanaest i dvanaest.
14.	<p>D) Rok dospijeća plaćanja računa</p> <p>HT se protivi prijedlogu HAKOM-a da rok dospijeća plaćanja bude 60 dana od dana slanja računa, čijim istekom HT može, u slučaju neplaćanja, operatoru korisniku poslati pisanu opomenu. Istekom roka od 30 dana od slanja opomene HT ima pravo aktivirati instrumente osiguranja plaćanja. Navedeno stajalište HT obrazlaže tvrdnjom da rokovi plaćanja u privatnom sektoru ne smiju prelaziti 60 dana te da su dulji rokovi dopušteni iznimno i to jedino u slučaju postojanja takve izričite obostrane volje ugovornih strana i pod uvjetom da navedeno nije na štetu vjerovnika. HT smatra da se ovakvim prijedlogom HAKOM-a de facto utvrđuje rok dospijeća plaćanja u trajanju od 90 dana, a što bi sukladno ZFPPN bila ništetna odredba, te bi bila protivna smislu i značenju Direktive Europskog parlamenta i Vijeća Europske unije o borbi protiv kašnjenja u komercijalnim plaćanjima. Slijedom toga, HT predlaže rok dospijeća 30 dana od izdavanja računa, istekom kojeg HT šalje opomenu.</p>	<p>HAKOM smatra opravdanim produljiti rok dospijeća plaćanja s postojećih 30 na ukupno 60 dana. Navedeno produljenje roka s 30 na 60 dana, počinje teći od dana zaprimanja računa i u navedenom roku operator vjerovnik (operator sa značajnom tržišnom snagom) nema pravo na zatezne kamate, odnosno pravo na zatezne kamate operator sa značajnom tržišnom snagom ima tek po isteku roka dospijeća računa pa do isplate. HAKOM smatra kako je navedeno u skladu s odredbom članka 11. stavka 1. ZFPPN jer se navedenom odredbom omogućava poduzetnicima da ugovorom ugovore rok ispunjenja novčane obveze do 60 dana. Štoviše navedenim zakonom se u članku 11. stavku 2. omogućava ugovaranje i duljeg roka ukoliko dužnik novčane obveze vjerovniku pruži instrument osiguranja plaćanja u vidu ovršne isprave.</p> <p>Osim toga, HAKOM vjeruje da je HT svjestan da je u Republici Hrvatskoj problem nelikvidnosti prisutan u cijelom gospodarstvu i nije karakterističan samo za tržište elektroničkih komunikacija. Navedeno tržište je specifično utoliko što neispunjavanje financijskih obveza operatora može u krajnjoj mjeri rezultirati izlaskom operatora s tržišta i prestankom njegova postojanja. HAKOM kao regulator na predmetnom tržištu treba iznaći najbolje rješenje u situaciji gdje HT mora operatorima korisnicima zbog regulatorne obveze pristupa mreži omogućiti pristup veleprodajnim uslugama, a operatori korisnici trebaju na vrijeme podmirivati svoja dugovanja proizašla s osnova korištenja veleprodajnih usluga.</p> <p>Činjenica je da operatori većinu svojih dugovanja ne podmiruju u roku 30 dana, a koji je rok da sada bio određen kao rok dospijeća. Razlog neispunjavanja financijskih obveza u propisanom roku se ne događa iz razloga što operatori ne žele riješiti svoja dugovanja na vrijeme i smanjiti svoju zaduženost, već je posljedica krize i recesije u kojoj se suočavaju s financijskim poteškoćama. Produljivanjem roka dospijeća HAKOM želi prilagoditi taj rok mogućnostima operatora i približiti ga rokovima plaćanja u</p>

		<p>praksi, osobito iz razloga jer zakašnjenja proizlaze zbog objektivnih okolnosti prouzrokovanih općom gospodarskom krizom i nelikvidnošću. Tu je HAKOM također vodio i računa o Zakonu o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi koji propisuje u prekršajnim odredbama kazne u visini od 10 tisuća do 1 milijun kuna za poduzetnika koji ne ispuní novčanu obvezu u roku ugovorenom sukladno odredbama Zakona, te HAKOM drži da u situaciji kada operatori imaju financijskih poteškoća treba voditi računa da ih se ne izlaže riziku plaćanja znatnih kazni u slučaju neispunjenja obveze u roku.</p> <p>Također, HAKOM prihvaća prijedlog HT-a za izmjenom odredbe „...od dana slanja računa...“ ali na način da se rok dospijeca računa umjesto od dana „slanja“ ili dana „izdavanja“ računa, određuje od dana „zaprimanja“ računa. Naime, navedeno je u skladu s člankom 11. stavka 4. točkom 1. ZFPPN-a. Ujedno, HAKOM smatra da nema potrebe da po dospijecu HT šalje opomenu odnosno da HT kao vjerovnik posebno opominje operatora korisnika kao dužnika na plaćanje već će po isteku 30 dana od dana dospijeca, unutar kojeg roka će HT ubirati zatezne kamate, HT-u omogućiti aktivacija instrumenata osiguranja plaćanja. Zbog prethodno navedenog, HAKOM je iz obveze transparentnosti brisao obvezu HT-a da po dospijecu šalje opomenu operatoru korisniku.</p> <p>Nadalje, prihvaća se komentar HT-a vezano uz određivanje roka za podnošenje prigovora na račun sijedom čega se, u regulatornoj obvezi transparentnosti, dosadašnja točka četiri, odnosno nova točka osam, dopunjava i sada glasi: <i>Rok dospijeca plaćanja računa je 60 dana od dana zaprimanja računa. Prigovori na račune podnose se u pisanom obliku unutar roka dospijeca računa. Ukoliko operator korisnik ne ospori račun unutar njegova roka dospijeca, smatra se da je prihvatio račun.</i></p>
15.	<p>E) Primjena postupka naplate potraživanja iz dostavljenih instrumenata osiguranja plaćanja</p> <p>HT se ne slaže s prijedlogom HAKOM-a te predlaže u slučaju da se prihvati njegov prijedlog da rok dospijeca plaćanja bude 30 dana u tekst</p>	<p>HAKOM smatra da se s obzirom na obrazloženje (vidi obrazloženje broj 14. vezano uz rok dospijeca plaćanja) uvođenja 60 dana kao roka dospijeca plaćanja te 30 dana od dospijeca za aktivaciju instrumenata osiguranja plaćanja (u navedenom roku HT ima zaštićena potraživanja u vidu ubiranja</p>

	<p>analize unese odredba po kojoj će HT, ukoliko operator korisnik ne plati svoja dospjela i nesporna dugovanja u roku od 30 dana od opomene, HT primijeniti postupak naplate iz dostavljenih instrumenata osiguranja plaćanja. Također, u tom slučaju HT predlaže da pokretanje bilo kakvog sudskog ili vansudskog postupka vezano za prisilnu naplatu dospjelih potraživanja koja nisu osporena unutar roka dospijeća bude bez utjecaja na zajamčeno pravo HT-a na aktivaciju instrumenata osiguranja plaćanja. HT smatra kako do aktivacije instrumenata osiguranja plaćanja može proći maksimalno 60 dana, a ne kako to HAKOM predlaže 90 dana navodeći kako prijedlog HAKOM-a onemogućuje postupanje uprave HT-a sukladno člancima 7. i 5. ZFPPN.</p>	<p>zakonskih zateznih kamata), prijedlog HT-a ne može prihvatiti. Vezano za HT-ov prijedlog da pokretanje bilo kakvog sudskog ili vansudskog postupka bude bez utjecaja na zajamčeno pravo HT-a na aktivaciju instrumenata osiguranja plaćanja, HAKOM smatra kako nije u mogućnosti u analizi propisati odredbu kojom HAKOM isključuje nadležnost suda ili nekog drugog tijela koja je već zakonski određena.</p>
<p>16.</p>	<p>F) Privremena obustava pružanja usluga</p> <p>HT se ne slaže s prijedlogom HAKOM-a te predlaže u slučaju da se prihvati njegov prijedlog da rok dospijeća plaćanja bude 30 dana u tekst analize unese odredba po kojoj će HT, ukoliko se ne uspije naplatiti iz instrumenata plaćanja nakon isteka roka od 30 dana od izdavanja opomene ili ukoliko ne raspolaže instrumentima osiguranja plaćanja a operator korisnik ne plati u roku od 30 dana od izdavanja opomene, imati pravo privremeno obustaviti pružanje usluga tom operatoru korisniku. Također, u tom slučaju HT predlaže da pokretanje bilo kakvog sudskog ili vansudskog postupka vezano za prisilnu naplatu dospjelih potraživanja koja nisu osporena unutar roka dospijeća bude bez utjecaja na zajamčeno pravo HT-a na privremenu obustavu.</p>	<p>HAKOM smatra da s obzirom na prethodno navedeno obrazloženje uvođenja 60 dana kao roka dospijeća opravdanim omogućiti operatorima korisnicima još 30 dana do privremene obustave, a u kojem roku HT neće biti oštećen s obzirom da će imati pravo operatoru korisniku obračunati zatezne kamate sve do isplate. Naime, privremena obustava je na tržištu elektroničkih komunikacija ozbiljna mjera koja direktno pogađa poslovanje operatora kojem je usluga privremeno obustavljena te može izazvati ozbiljne poremećaje na tržištu i to na način da bi se narušilo povjerenje krajnjih korisnika prema podnositeljima, narušilo njihov poslovni kredibilitet te bi se povećala mogućnost njihova izlaska sa tržišta. Vezano za HT-ov prijedlog da pokretanje bilo kakvog sudskog ili vansudskog postupka bude bez utjecaja na zajamčeno pravo HT-a na aktivaciju instrumenata osiguranja plaćanja, HAKOM smatra kako nije u mogućnosti u analizi propisati odredbu kojom HAKOM isključuje nadležnost suda ili nekog drugog tijela koja je već zakonski određena.</p>
<p>17.</p>	<p>G) Dostava novih instrumenata plaćanja po izvršenoj aktivaciji postojećih</p> <p>HT kao razuman rok predlaže 8 dana od trenutka kada je HT predao instrument osiguranja plaćanja na naplatu navodeći da je svaki rok duži</p>	<p>HAKOM nije prihvatio navedeni prijedlog HT-a smatrajući rok od 15 dana primjerenijim s obzirom na moguće procedure koje operator korisnik mora proći u postupku pribavljanja novog instrumenta osiguranja plaćanja.</p>

	od 8 dana nerazuman.	
18.	<p>H) DEFINIRANJE PRAVA HT-a PRIVREMENO OBUSTAVITI PRUŽANJE NOVIH USLUGA OPERATORU KORISNIKU U SLUČAJU NEIZVJESNOSI NAPLATE POTRAŽIVANJA HT-a PREMA OPERATORU</p> <p>HT predlaže da mu se omogući odbijanje pružanja novih usluga operatorima korisnicima koji nisu podmirili svoja dugovanja u roku ili nisu dostavili instrument osiguranja plaćanja u roku ili ispunjavaju uvjet nelikvidnosti i/ili prezaduženosti ili je podnio prijedlog za otvaranje postupka predstečajne nagodbe ili stečajnog postupka ili je vjerovnik operatora korisnika predložio otvaranje stečajnog postupka ili je u odnosu na operatora korisnika otvoren postupak predstečajne nagodbe ili stečajni postupak. HT predlaže da ukoliko operator korisnik i postavi zahtjev za novim uslugama da se na isti ne primjenjuje odredbe Standardne ponude u pogledu isplate naknada za zakašnjenje u realizaciji od strane HT-a.</p>	<p>HAKOM smatra da se prijedlog HT-a ne može prihvatiti. Međutim, uzevši u obzir potrebu definiranja postupanja u slučaju predstečajne nagodbe, HAKOM je dopunio obvezu transparentnosti novim odlomkom: U slučaju kada je u odnosu na operatora korisnika otvoren postupak predstečajne nagodbe u pogledu plaćanja dospjelih i nespornih dugovanja na odgovarajući način primjenjuju se odredbe zakona kojim je uređen postupak predstečajne nagodbe. U vezi s tim, HT ne smije operatoru korisniku koji se nalazi u postupku predstečajne nagodbe obustaviti pružanje postojećih usluga, kao ni odbiti zahtjev za novom uslugom predodabira operatora. U slučajevima kada je operator korisnik koji se nalazi u postupku predstečajne nagodbe podnio zahtjev za novim uslugama primjenjivat će se odredbe standardne ponude za usluge pristupa, uključujući i odredbe koje se odnose na isplatu naknada za zakašnjenje u realizaciji usluga od strane HT-a.</p>
19.	<p>Ad 8) DEFINIRANJE KVOTA I TOLERANCIJA KOD PODNOŠENJA ZAHTEVA ZA VELEPRODAJNIM USLUGAMA</p> <p>1) Kvote i tolerancije</p> <p>HT predlaže da se obveza pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže dopuni novom točkom u kojoj će se definirati kvote i tolerancije kod podnošenja zahtjeva za veleprodajnim uslugama.</p> <p>Konkretno, HT predlaže dnevne količine definirati na temelju prosječnog dnevnog broja zahtjeva iz prethodnih 12 mjeseci ili na temelju dostavljenih planova operatora korisnika.</p> <p>U slučaju dostave planova, a ukoliko bi planovi u bilo kojih 15 uzastopnih dana određenog tromjesečja bili 25% ispod planirane petnaestodnevne količine, HT bi za preostalo razdoblje predmetnog tromjesečja i za sljedeće tromjesečje korigirao kvote prema stvarno dostavljenim količinama zahtjeva u prethodnom tromjesečju. Isto tako, u slučaju kada bi broj zahtjeva za novim uslugama u jednom radnom</p>	<p>HAKOM djelomično prihvaća prijedlog HT-a te je izmijenio obvezu pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže, na način da je unutar iste odredio maksimalan broj dnevnih zahtjeva koje je HT obavezan realizirati u propisanim rokovima i to kako slijedi.</p> <p>HT je obavezan, zahtjeve za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji i uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa koje je operator korisnik dostavio HT-u u jednom danu, a čije količine odgovaraju prosječnom dnevnom broju zahtjeva koje je taj operator korisnik dostavljao HT-u u prethodnom razdoblju od tri mjeseca uz dopušteno prekoračenje navedene količine za 20%, realizirati u standardnom roku.</p> <p>U slučaju da broj zahtjeva za novom uslugom koje je operator korisnik u jednom danu poslao HT-u odstupaju za više od 20% od prosječnih dnevnih količina iz prethodnog tromjesečja, podnesene zahtjeve koji prelaze okvir „prosječan dnevni broj zahtjeva koje je taj operator korisnik dostavljao HT-u</p>

	<p>danu prelazio više od 25% ugovorenih količina, HT bi zahtjeve koji prelaze ugovorenu količinu + 25%, rješavao prema best effort principu te se na iste ne bi primjenjivale naknade za kašnjenje.</p> <p>Isto tako, HT predlaže određivanje obveze realizacije 95% zaprimljenih zahtjeva u propisanim rokovima, dok bi se obveza isplate naknada za kašnjenje primjenjivala na zahtjeve koji prelaze 5% dopuštene godišnje tolerancije.</p> <p>Prethodno navedeno HT obrazlaže činjenicom da su postojeći uvjeti u standardnim ponudama definirani u vrijeme početnog uvođenja pojedinih veleprodajnih usluga, dok se okruženje u međuvremenu promijenilo na način da je utjecalo na kompleksnost procesa i omogućilo različite kombinacije veleprodajnih usluga. HT navodi da s obzirom na količine zahtjeva koje HT zaprima od strane operatora korisnika na mjesečnoj razini nije moguće u potpunosti izbjeći povremena kašnjenja na pojedinačnoj osnovi, kako zbog neizbježnih grešaka u automatiziranim sustavima preko kojih se zahtjevi obrađuju, tako i zbog mogućih komplikacija u procesima obrade pojedinačnih zahtjeva.</p> <p>Također, vidljiv je porast ukupnog broja zahtjeva. Nadalje, kao potvrdu ispravnosti svoga zahtjeva HT dostavlja i popis prakse po operatorima u zemljama članicama EU iz kojeg je vidljivo da tolerancija u realizaciji zahtjeva za veleprodajnim uslugama postoji u određenom broju zemalja.</p>	<p>u prethodnom razdoblju od tri mjeseca + 20%“, HT je obvezan realizirati u dodatnom roku od 5 radnih dana.</p>
20.	<p>2) Naknade za kašnjenje</p> <p>HT osporava nadležnost HAKOM-a za određivanje naknada za zakašnjenje budući da ista predstavlja mjeru koja nije izričito predviđena člankom 61. stavkom 3. ZEK-a. Stoga HT predlaže brisati obvezu HT-a da isplati naknadu za kašnjenje u realizaciji usluge. Podredno, HT smatra kako predložena visina iznosa naknade za zakašnjenje nije razmjerna ni opravdana niti je iz prijedloga analize</p>	<p>S obzirom na dosadašnja konstantna kašnjenja u realizaciji veleprodajnih usluga i otklonu kvara, te određeni broj pritužbi operatora korisnika na preuranjenu deaktivaciju usluga od strane HT-a, a što sve predstavlja prepreke razvoju djelotvornog tržišnog natjecanja, HAKOM smatra potrebnim, radi sprječavanja navedenog ponašanja HT-a te zaštite interesa krajnjih korisnika, odrediti HT-u obvezu isplate naknade za nepravovremenu (preuranjenu/zakašnjelu) realizaciju zahtjeva/otklon kvara. Pritom, nastavno</p>

	<p>moguće zaključiti temelji li se ista na prirodi utvrđenog nedostatka na tržištu. Slijedom navedenog, HT predlaže kao kriterij za određivanje visine naknade za zakašnjenje odrediti stvarnu štetu koju operator korisnik trpi u slučaju nastalog zakašnjenja u pružanju usluge od strane HT-a.</p>	<p>na komentar Vipneta, HAKOM smatra kako je potrebno radi jednostavnosti i ekonomičnosti obračuna opravdano odrediti jedinstveni iznos naknade za nepravovremenu realizaciju/otklon kvara u iznosu od 50 HRK, pri čemu se ukupan iznos koji je HT obavezan nadoknaditi radi nepravovremene realizacije obračunava na način kako je utvrđeno u obvezi pristupa.</p> <p>Utvrđivanje naknade kako predlaže HT zahtijevalo bi dodatne resurse i na strani operatora i na strani HAKOM-a kao i nepotrebno odugovlačenje cijelog postupka isplate naknada za nepravovremenu (preuranjenu/zakašnjelu) realizaciju/otklon kvara. Stoga, HAKOM nije u mogućnosti prihvatiti prijedlog HT-a.</p>
21.	<p>II) KOMENTARI NA OSTALA PITANJA U OKVIRU ANALIZA TRŽIŠTA 4 I 5</p> <p>Ad 1) Predloženi regulatorni model za FTTN modernizaciju</p> <p>HT u ovom dijelu detaljnije razrađuje svoj prijedlog vezan uz obveze HT-a u slučaju primjene FTTN koncepta.</p>	<p>HAKOM upućuje na odgovor pod rednim br. 2.</p>
22.	<p>Ad 2)</p> <p>Ad 2.a – Usluga virtualnog izdvojenog pristupa (VULA)</p> <p>HT u svojim komentarima dovodi u pitanje opravdanost uvođenja nove veleprodajne usluge virtualnog raspetljavanja lokalne petlje iz razloga što se iz dostupne dokumentacije zemalja u kojim se primjenjuje VULA usluga (Austrija, Italija, Velika Britanija) može zaključiti da ista prema navedenoj dokumentaciji prema svojim tehničkim karakteristikama, po tehnologiji, elementima, te funkcionalnom opisu u potpunosti odgovara usluzi veleprodajnog širokopojasnog pristupa (bitstream) na OLT razini koju HT već pruža na veleprodajnoj razini temeljem Standardne ponude za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa. Dodatno HT navodi kako u ovom trenutku u mreži HT-a nema vektoriziranog VDSL-a, niti HT planira kroz sljedeće dvogodišnje razdoblje isti implementirati u FttC konceptu te stoga HT smatra da obveza po kojoj je HT obavezan u roku</p>	<p>HAKOM prihvaća HT-ov prijedlog te mijenja odredbu koja je išla na javnu raspravu na način da se HT-u određuje obveza objaviti standardne ponude za veleprodajne usluge VULA, FA PON te <i>backhaul</i> tek po zaprimanju razumnog zahtjeva za pojedinu veleprodajnu uslugu, a u roku od 90 dana od zaprimanja razumnog zahtjeva za pojedinu veleprodajnu uslugu. Zahtjev koji operatori podnesu HT-u za veleprodajnu uslugu VULA smatrat će se razumnim ukoliko alternativni operatori obrazloži potrebu za novom veleprodajnom uslugom i to na način da se u zahtjevu jasno definiraju i obrazlože dodatne vrijednosti koju bi alternativni operatori dobili korištenjem veleprodajne usluge VULA, a koje im nisu omogućene bitstream uslugom.</p>

od 90 dana od donošenja konačne odluke izraditi odgovarajuću Standardnu ponudu za VULU nije opravdana.

HT predlaže izmijeniti dijelove prijedloga odluke za tržište 4 na način da se brišu dijelovi gdje se spominje VULA pristup u FTTH PON i FttC konceptu. Ukoliko HAKOM ostane pri stavu da je VULA usluga drugačija usluga u odnosu na veleprodajnu bitstream uslugu na OLT razini, tada HT predlaže sljedeću proceduru:

- Po zaprimanju zahtjeva operatora korisnika za VULA uslugu, HT će o istom obavijestiti HAKOM;
- HAKOM donosi prijedlog odluke o implementaciji VULA usluge u kojoj će biti predloženi svi tehnički detalji te usluge;
- HAKOM raspisuje javnu raspravu o prijedlogu odluke za implementaciju VULA usluge;
- Po očitovanju svih zainteresiranih strana, HAKOM donosi konačnu odluku o tome postoji li potreba za implementacijom VULA usluge te, u slučaju da postoji, propisuje sve tehničke detalje te usluge kao i eventualnu obvezu HT-a da u određenom roku objavi zasebnu standardnu ponudu za VULA uslugu.

Ukoliko prethodno navedeni postupak rezultira donošenjem konačne odluke HAKOM-a o implementaciji VULA usluge tada HT predlaže sljedeće:

- a) Kod VULA usluge na FTTH PON konceptu - HT predlaže da se tada VULA usluga primjenjuje samo na područjima gdje je HT obavijestio HAKOM o gradnji pasivne svjetlovodne mreže prije stupanja na snagu Pravilnika o tehničkim i uporabnim uvjetima za svjetlovodne distribucijske mreže (NN 108/2010). Ta je mreža građena po principu krutog spajanja svih spojeva od ONT – optičkog pristupnog čvora i krajnjeg korisnika, te na tim područjima nije moguće napraviti fizičko izdvajanje optičkih niti

	<p>(za razliku od mreže koja je građena po principu otvorenog tipa gdje je moguće fizičko izdvajanje optičkih niti).</p> <p>b) Kod VULA usluge na FTTC konceptu – HT predlaže da se obveza objave uvjeta, rokova i cijena vezano za VULA uslugu na FTTC konceptu primjenjuje nakon što HT po puštanju u rad vektoriziranog VDSL-a zaprimi razuman zahtjev operatora korisnika.</p> <p>Ad 2.b – Pristup pasivnoj svjetlovodnoj mreži na lokaciji djelatnika (FA PON)</p> <p>HT predlaže da se obveza vezano uz FA PON odredi da je HT, nakon uvođenja u mrežu usluge pristupa pasivnoj svjetlovodnoj mreži na lokaciji djelatnika (slijedom najave HT-a o izgradnji po otvorenom modelu) obavezan u roku od 90 dana od zaprimanja razumnog zahtjeva operatora korisnika za tu uslugu, unutar zasebne standardne ponude ugraditi uvjete, rokove i cijene usluge pristupa pasivnoj pristupnoj svjetlovodnoj mreži na lokaciji djelatnika.“</p>	
23.	<p>Ad 2c) Backhauling usluga</p> <p>Nastavno na prijedlog HAKOM-a u okviru obveze pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže da HT mora, ovisno o izboru operatora korisnika, omogućiti operatorima korisnicima pristup do pristupnih točaka primjenom određenih tehničkih rješenja (pristup putem kabelaške kanalizacije, dark fibre, xWDM pristup), HT ističe kako ta obveza za HT znači da uvijek mora imati spremne sve tri mogućnosti, pa onda po zahtjevu operatora korisnika omogućiti jednu od njih. HT ističe kako je ovu obvezu opravdano regulirati na način da se pristup omogući prvenstveno putem kabelaške kanalizacije, ako nema mjesta u kabelaškoj kanalizaciji mora omogućiti pristup putem dark fibre, a ukoliko nema pristup niti na taj način onda xWDM pristup.</p>	<p>HAKOM djelomično prihvaća prijedlog HT-a.</p> <p>Kako se HT-u ne bi nametnula neopravdana obveza da mora uvijek, ovisno o želji operatora, imati spremne sve tri mogućnosti pristupa (DTK, dark fibre i xWDM), HAKOM je izmijenio predmetnu odredbu u <i>Analizi tržišta veleprodajnog pristupa mrežnoj infrastrukturi</i> na način da operatori mogu birati između navedena tri pristupa ovisno o dostupnosti pojedinog pristupa. Dakle, u slučaju da ima mjesta u kabelaškoj kanalizaciji, a ujedno postoji i svjetlovodna nit bez prijenosne opreme (dark fibre), operator korisnik može birati koje rješenje će koristiti.</p>

<p>24.</p>	<p>HT ističe svoje razumijevanje usluge backhaul na način da navedena usluga podrazumijeva povezivanje kolokacija operatora korisnika i pristupnog čvora (splitter, distribucijski kabinet i sl.) i to prilikom rekonstrukcije ili izgradnje pristupne mreže sljedeće generacije. Operatori korisnici na rubovima svoje jezgrene mreže na postojećim kolokacijama imaju mogućnost smještaja čvorova Ethernet agregacije ili IP čvorova, te time korištenjem usluge kolokacije na nadređenim lokacijama područja gdje se radi rekonstrukcija mogu optimalno koristiti dostupne resurse elektroničke komunikacijske infrastrukture. HT ističe kako se takva regulacija primjenjuje u Sloveniji te je ista u skladu i s EU preporukom o reguliranju NGA pristupa te razumijevanjem backhaul usluge kao usluge koja ima za svrhu savladavanje „uskih grla“ prilikom izgradnje pristupnih mreže sljedeće generacije i povezivanje novih pristupnih čvorova/točaka s lokacijom na kojoj operatori korisnici već koriste uslugu kolokacije.</p> <p>Ukoliko HAKOM smatra da HT-ovo razumijevanje backhaul usluge ne odgovara HAKOM-ovom shvaćanju, potrebno je uzeti u obzir redefiniranje točke backhaulinga u kojoj se ostvaruje pristup jezgrenoj mreže (backbone) na način da ista odgovara hijerarhiji HT-ove jezgrene mreže u svrhu optimalnog korištenja ograničenih resursa jezgrene mreže (povezivanje pristupnih točaka na jednak način za HT i za operatore korisnike).</p>	<p>HAKOM ističe kako se pod uslugom backhaul smatra povezivanje lokacije operatora korisnika s pristupnim čvorom HT-a u skladu s hijerarhijom HT-ove mreže.</p>
<p>25.</p>	<p>KLJUČNI POKAZATELJI UČINKOVITOSTI (KPI)</p> <p>a) Obveza HT-a da operatorima korisnicima omogući na tromjesečnoj razini putem B2B servisa uvid u rezultate KPI za maloprodajni dio HT-a i njegova povezana društva</p> <p>HT smatra kako nije opravdano da maloprodajni podaci HT-a i povezanih društva budu ujedno dostupni i operatorima korisnicima te smatraju da ukoliko HAKOM smatra da ipak nema prepreka da navedeni</p>	<p>HAKOM ne prihvaća prijedlog HT-a.</p> <p>Naime, HAKOM smatra da će na ovaj način i operatori korisnici imati uvid diskriminira li ih HT u odnosu na svoje maloprodaju i povezana društva.</p> <p>Dodatno, HAKOM ističe kako se ovom obvezom ne omogućava uvid u poslovanje maloprodaje HT-a i povezanih društava, već se radi o uvidu o realizaciji veleprodajnih usluga od strane veleprodaje HT-a maloprodaji HT-a i povezanim društvima.</p>

		prijedlog postane važeći dio odluke na tržištima 4 i 5, tada je potrebno osigurati da i maloprodajni sektor HT-a i Iskona ima jednako tako uvid u maloprodajne podatke operatora korisnika i njihove pojedinačne tromjesečne KPI izvještaje.	
26.	b) Rok za početak prikupljanja podataka za maloprodajni dio HT-a i povezana društva	<p>HT ističe kako je ova obveza prikupljanja i objava podataka za maloprodajni dio HT-a i povezana društva nova obveza koja se pokušava nametnuti HT-u, te iz tog razloga napominju kako je za ispunjenje te obveze potrebno izvršiti odgovarajuće nadogradnje u IT sustavima HT-a. HT naglašava da će implementaciji ove obveze pristupiti po donošenju konačnih odluka HAKOM-a.</p> <p>HT predlaže da rok za obvezu prikupljanja podataka za svoj maloprodajni dio počne prikupljati počevši od prvog tromjesečja 2014. godine.</p>	<p>HAKOM djelomično prihvaća prijedlog HT-a.</p> <p>Naime, HAKOM je u prijedlogu odluke, u obvezi transparentnosti, definirao da je HT mora dostavljati KPI-ove na tromjesečnoj razini počevši za prvo tromjesečje nakon donošenja konačne odluke. Uzevši u obzir da je HT-u potrebno određeno vrijeme za implementaciju te obveze, a ova odluka je donesena krajem drugog tromjesečja 2013.g., HAKOM je izmijenio ovu odredbu u odnosu na prijedlog odluke na način da je HT obavezan podatke zasebno za maloprodajni dio HT-a početi prikupljati za četvrto tromjesečje 2013.g. HAKOM smatra da HT ima dovoljno vremena za implementaciju navedene obveze.</p>
27.	c) Rok u kojem je HT obavezan učiniti dostupnim rezultate glavnih pokazatelja učinkovitosti za pojedino tromjesečje	<p>HT smatra kako je potrebno produljiti rok u kojem je HT obavezan učiniti dostupnim rezultate glavnih pokazatelja učinkovitosti za pojedino tromjesečje iz razloga što HT mora obraditi veliku količinu podataka okviru KPI izvješća, a njihova dostava bi trebala biti usklađena s rokovima objave kvartalnih financijskih izvješća HT-a, sukladno obvezi prema burzi i dioničarima (objava treba uslijediti najkasnije 30 dana od završetka razdoblja). Stoga, HT smatra da je opravdano ujednačiti sve rokove za dostavu izvješća za koje HT ima obvezu dostavljati HAKOM-u za određeno tromjesečje.</p>	<p>HAKOM prihvaća prijedlog HT-a.</p> <p>Uzimajući u obzir komentar HT-a da rokovi trebaju biti usklađeni s rokovima objave kvartalnih financijskih izvješća HT-a, HAKOM smatra opravdanim odrediti 30 dana nakon proteka prethodnog tromjesečja kao rok u kojem je HT obavezan učiniti dostupnim rezultate glavnih pokazatelja učinkovitosti za pojedino tromjesečje.</p>
28.	d) Sadržaj izvješća o KPI vrijednostima na tržištu 4		HAKOM prihvaća prijedlog HT-a.

	<p>HT ističe kako praćenje podatka od prosječnom vremenu otklona kvara na prijenosnim kabelima, u okviru izvješća o KPI vrijednostima, nema smisla iz razloga što operatori korisnici koriste vlastite prijenosne kabele pri čemu HT nema uvida u vrijeme otklona smetnji na infrastrukturi operatora korisnika. Sukladno članku 25.3. trenutno važeće Standardne ponude HT-a za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji za popravak kvara/smetnje na prijenosnom kabelu odgovoran je operator korisnika dok HT pruža podršku u otklanjanju kvarova/smetnji i to isključivo na izričit zahtjev operatora korisnika. Slijedom toga, HT nema uvid o navedenom parametru te stoga taj podatak ne može učiniti dostupnim HAKOM-u putem tromjesečnog KPI izvještaja. Stoga, HT predlaže da se u dijelu obveze transparentnosti, gdje se navodi što izvješće o KPI vrijednostima mora sadržavati, briše točka prosječno vrijeme otklona kvara na prijenosnim kabelima.</p>	
29.	<p>Ad 4) Migracijske procedure za prelazak s jedne veleprodajne usluge na drugu</p> <p>Vezano uz migracijske procedure za prelazak s jedne veleprodajne usluge na drugu HT naglašava kako je već omogućena migracija korisnika veleprodajnih usluga kao i prelazak krajnjih korisnika s jednog operatora korisnika na drugog, sukladno odredbama iz važećih standardnih ponuda, te su rokovi i cijene već definirani na način da se primjenjuju odredbe one standardne ponude za veleprodajnu uslugu koja se traži. Također, HT smatra da se migracija korisnika veleprodajnih usluga mora ograničiti samo na veleprodajne usluge kod kojih dolazi do potpune zamjene jedne veleprodajne usluge drugom (npr. ULL na NBSA i obrnuto). HT ističe kako slučaj kada korisnik prelazi s ULL-a na npr. BSA uslugu i maloprodajnu uslugu HT-a ne može smatrati migracijom veleprodajnih usluga s obzirom da se tada ne radi isključivo o veleprodajnim uslugama. Također, u slučaju kada dolazi do zahtjeva za WLR usluge za korisnika koji je na ULL usluzi, HT smatra da se i takav</p>	<p>HAKOM ističe kako je HT-u određena obveza da mora definirati sve moguće scenarije migracije, s pripadajućim procedurama i rokovima, unutar same veleprodajne usluge (npr. pojedinih razina) kao i između više različitih veleprodajnih usluga (npr. ULL na WLR+BSA).</p>

	<p>slučaj trenutno ne može smatrati migracijom između veleprodajnih usluga budući da je potrebno dosta pripremnih radnji prije nego bi se ovakav proces mogao omogućiti. HT navodi koje aktivnosti moraju biti izvršene i koji preduvjeti moraju biti ispunjeni da bi se krajnjem korisniku isključila ULL usluga i aktivirala WLR usluga.</p>	
30.	<p>Ad 5) Obveze vezano uz ukidanje postojećeg pristupa</p> <p>HT smatra da je opseg traženih informacija vrlo opsežan te iste nije moguće tretirati na jednak način. Drugim riječima, određene informacije HT nije u mogućnosti dostaviti u propisanim rokovima od 5 godina unaprijed prije početka planiranih promjena u mreži. HT predlaže brisanje točke 2- broj parica koje završavaju na unutrašnjim, odnosno na vanjskim izvodima. Nadalje, HT predlaže da o informacijama navedenim u prijedlogu analize pod rednim brojevima 1., 3., 8., 10. i 11., HT ima obvezu obavijestiti operatore korisnike u trenutku najave planiranih promjena u mreži, dok o informacijama pod rednim brojevima 2., 4., 5., 6. i 9. HT ima obvezu obavijestiti operatore korisnike nakon izrade projektne dokumentacije od strane HT-a, a kada operator korisnik iskaže interes da na lokaciji novog čvora montira kolokacijsku opremu. Informaciju pod rednim brojem 7. HT dostavlja samo onim operatorima korisnicima koji iskažu interes za uspostavu vlastitog spojnog puta navedenom trasom.“</p>	<p>HAKOM prihvaća komentar HT-a vezano uz opseg informacija, u regulatornoj obvezi nediskriminacije, tako da obavijest koju HT šalje operatorima mora sadržavati informacije na način kako je to predložio HT u svojim komentarima.</p>
31.	<p>Ad 6) Prestanak važenja trenutno važećih odluka HAKOM-a o analizama tržišta 4 i 5 (odluke iz 2009.g.)</p> <p>U prijedlogu odluke, regulatornom obvezom transparentnosti, predviđeno je da standardne ponude predmetnih veleprodajnih usluga ostaju nepromijenjene u svim onim dijelovima u kojima se regulatorne obveze nisu promijenile. HT smatra da navedena formulacija nije jasna, budući da ista otvara prostor da i nakon stupanja na snagu novih odluka o analizi tržišta 4 i 5, i dalje ostanu na snazi regulatorne obveze</p>	<p>HAKOM djelomično prihvaća prijedlog HT-a.</p> <p>Vezano uz prijedlog da se definira da standardne ponude ostaju nepromijenjene u svim onim dijelovima na koje ova odluka o analizi tržišta nema utjecaja, HAKOM prihvaća prijedlog HT-a i jasnije je napisao da standardne ponude predmetnih veleprodajnih usluga ostaju nepromijenjene u svim onim dijelovima koji nisu promijenjeni ovom odlukom.</p> <p>HAKOM je prihvatio prijedlog HT-a vezano uz definiranje prestanka važenja odluka o analizi tržišta iz srpnja 2009. i u zasebnoj točki izreke odluke, čiji je</p>

	<p>određene odlukama o analizi tržišta iz 2009. godine, ako se radi o onim regulatornim obvezama koje se nisu promijenile. HT smatra da sve regulatorne obveze koje HAKOM određuje novim odlukama o analizi tržišta, trebaju biti nužno pobrojane i definirane u tim novim odlukama. Bilo kakva referenca na ranije odluke o analize tržišta kao i ostavljanje na snazi istih, ne bi bilo u skladu s zakonskim odredbama o analizi tržišta te bi predstavljalo značajnu pravnu nesigurnost u poimanju opsega važećih obveza za HT. HT predlaže da se navedena formulacija izmijeni na način da se definira da SP ostaju nepromijenjene „...u svim onim dijelovima na koje ova odluka o analizi tržišta nema utjecaja“.</p> <p>HT ujedno smatra važnim u samom tekstu odluka definirati da stupanjem na snagu odluka o analizi tržišta 4 i 5 prestaju važiti odluke o analizi tržišta od 17. srpnja 2009. godine.</p>	<p>ovaj dokument sastavni dio, odredio da se ukidaju regulatorne obveze koje su HT-u određene prethodnom odlukom o analizi tržišta, kao i svim njezinim izmjenama i dopunama.</p>
32.	<p>Ad 7)</p> <p>1. Posebni virtualni kanali</p> <p>HT predlaže da se propiše obveza kojom HT mora omogućiti najmanje 4 posebna virtualna kanala, pri čemu HT mora osigurati posebni virtualni kanal za IPTV, poseban virtualan kanal za VOIP i poseban virtualan kanal za nadzor korisničke opreme, dok četvrti virtualni kanal nije izričito vezan uz neku određenu uslugu, pri čemu najmanje 2 posebna virtualna kanala moraju imati garantirani kapacitet i prioritizaciju nad ostalim prometom kroz HT mrežu. HT ističe da tehnički nije moguće osigurati proizvoljan broj virtualnih kanala jer postojeća oprema ne podržava više od 8 virtualnih kanala. Ujedno, nije moguće dodijeliti proizvoljni prioritet nenamjenskim virtualnim kanalima jer je najveći prioritet već dodijeljen virtualnim kanalima za VoIP i IPTV. Svi ostali kanali moraju imati „best effort“ kategoriju.</p> <p>HT ujedno ističe da za svoje maloprodajne korisnike koristi četiri virtualna kanala i tri tipa prioriteta, te ne vidi osnovu za omogućavanje</p>	<p>HAKOM djelomično prihvaća prijedlog HT-a na način da je u okviru obveze pristupa odredio da HT mora omogućiti najmanje 4 posebna virtualna kanala, pri čemu HT mora osigurati posebni virtualni kanal za IPTV i poseban virtualan kanal za VOIP koji moraju imati garantirani kapacitet i prioritet nad ostalim prometom kroz HT mrežu na jednak način kako HT isto definira za svoje maloprodajne korisnike. HT dodatno mora osigurati poseban virtualan kanal za nadzor korisničke opreme, dok četvrti virtualni kanal nije izričito vezan uz neku određenu uslugu.</p> <p>Slijedom navedenog HT je obavezan na svim lokacijama opremljenim DSLAM uređajima operatorima korisnicima omogućiti navedene virtualne kanale.</p>

	na veleprodajnoj razini većeg broja virtualnih kanala i kategorija prioriteta.	
33.	<p>2. Pristupni vodovi operatora korisnika – naplata sučelja za pristup vlastitim vodom operatora korisnika</p> <p>HT predlaže da se u analizi tržišta 5 izričito definira pravo HT-a da naplati sve stvarne troškove koje HT ima po osnovi osiguravanja pristupnih vodova za operatora korisnika (kako radnih tako i pričuvnih vodova) uz navođenje predmetnih troškova. HT ističe da bi se na ovaj način formalnopravno predvidjela osnova za uvrštavanje u standardnu ponudu mjesečne naknade za najam sučelja, odnosno routera i svjetlovodnog kabela u kabelskima kanalima na koje se spaja operaterov vod, te jednokratna naknada za uključenje koja pokriva troškove radova i materijala koji se koriste kod realizacije tehničkog rješenja za priključenje voda operatora korisnika na mrežu HT-a.</p>	HAKOM djelomično prihvaća prijedlog HT-a na način da se HT-u omogućava samo naplata jednokratnog troška za realizaciju pristupa.
34.	<p>3. Rokovi realizacije novih veleprodajnih usluga</p> <p>HT ne smatra primjerenim ni opravdanim prijedlog HAKOM-a da vrijeme odgovora na zahtjev, rokovi realizacije usluga, maksimalno vrijeme otklona kvara/smetnji i naknade za nepoštivanje rokova moraju biti jednaki za sve usluge izdvojenog pristupa za koje HT ima obvezu pristupa na tržištu 4, neovisno o tehničkom rješenju. HT ističe da se na taj način unaprijed pretpostavlja da će svaka od novih veleprodajnih usluga koje se predlažu odrediti HT-u (VULA, FA PON i backhaul), zahtijevati potpuno isto vrijeme za prihvaćanje, a posebice za realizaciju konkretne veleprodajne usluge. HT navodi da tek u slučaju implementacije predmetnih veleprodajnih usluga treba vidjeti koji su tehnički aspekti istih i koje je sve predradnje potrebno poduzeti u svrhu njihove realizacije i nije moguće u ovome trenutku predvidjeti koji bi točno rokovi bili primjereni za pojedinu veleprodajnu uslugu. HT smatra da nema osnove za tvrdnju da bi predmetni rokovi trebali biti jednaki,</p>	<p>HAKOM prihvaća komentar HT-a.</p> <p>Naime, zaista bi bilo preuranjeno odrediti rokove pružanja navedenih novih veleprodajnih usluga na način kako su određeni za postojeće usluge, te je HAKOM odredio da će se rokovi za odgovor na zahtjev, realizaciju te za otklon kvara za uslugu virtualnog pristupa lokalnoj petlji, uslugu pristupa lokalnoj petlji u pasivnoj svjetlovodnoj mreži (FA PON), uslugu povezivanja jezgrene i pristupne mreže definirati u postupcima izrade pojedinih standardnih ponuda, a kako bi odgovarali specifičnostima pružanja konkretne veleprodajne usluge.</p>

		<p>kraći ili dulji od rokova za realizaciju usluge izdvojenog pristupa lokalnoj petlji, stoga predlaže da se u odluci predvidi da će se rokovi za odgovor na zahtjev, realizaciju te za otklon kvara kod novih veleprodajnih usluga na tržištu 4, definirati u postupcima izrade pojedinih standardnih ponuda, a kako bi odgovarali specifičnostima pružanja konkretne veleprodajne usluge.</p>	
	35.	<p>Ad 8) Ostali komentari HT-a</p> <p>HT u ovom dijelu komentara iznosi dodatne prijedloge poboljšanja i unaprjeđenja postupaka i pravila vezano uz pružanje BSA i ULL usluge.</p> <p>HT traži da se navedeni prijedlozi smatraju zahtjevom HT-a za pokretanje postupka izmjene standardnih ponuda, ukoliko navedeni prijedlozi s obzirom na svoju detaljnost ne mogu biti uvršteni u sam tekst odluka o analizi tržišta. Radi ekonomičnosti, HT predlaže da HAKOM odlukama o analizi tržišta predvidi da je HT ovlašten prilikom objave standardnih ponuda u istima predvidjeti, pored izmjena određenih odlukama o analizi tržišta, izmjene koje predstavljaju HT-ove prijedloge izmjena standardnih ponuda. Smatraju da bi na taj način, od objave do primjene standardne ponude HAKOM mogao odlučiti o opravdanosti izmjena, a operatori mogli komentirati iste.</p>	<p>HAKOM ne prihvaća prijedlog HT-a da se u odlukama o analizi tržišta predvidi da je HT ovlašten prilikom objave standardnih ponuda u istima predvidjeti, pored izmjena određenih odlukama o analizi tržišta, izmjene koje predstavljaju HT-ove prijedloge izmjena standardnih ponuda.</p> <p>Naime, postupak izmjene standardne ponude se provodi na način da HAKOM nastavno na prijedloge operatora (zahtjev operatora i/ili javni poziv za prikupljanje prijedloga izmjene standardne ponude) donosi prijedlog odluke koji je predmetom javne rasprave. Stoga, HT bi naveo izmjene mogao ugraditi u standardnu ponudu tek po donošenju konačne odluke.</p> <p>HAKOM će voditi računa da na temelju prijedloga HT-a, u što skorijem roku pokrene postupak izmjene standardnih ponuda, a što su i zatražili operatori korisnici.</p>
H1	36.	<p>ANALIZA TRŽIŠTA VELEPRODAJNOG PRISTUPA MREŽNOJ INFRASTRUKTURI</p> <p>Određivanje granice mjerodavnog tržišta</p> <p>H1 smatra kako je HAKOM kvalitetno odredio dimenzije usluga i odredio granice samog tržišta, međutim skreću pozornost na nužnost obrade TV usluga koje operatori pružaju na tržištu elektroničkih komunikacija neovisno nudi li se navedena usluga samostalno ili kao sastavni dio paketa. H1 ističe kako su cijene koje HT nudi sukladno važećoj standardnoj ponudi za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa</p>	<p>HAKOM ne prihvaća prijedlog H1.</p> <p>Naime, TV usluge se ne razmatraju na ovom mjerodavnom tržištu.</p> <p>HAKOM ističe kako je u obvezi pristupa odredio da HT mora pružati posebne virtualne kanale, pri čemu je određeno da HT mora omogućiti jednak broj virtualnih kanala kao za svoje maloprodajne korisnike, pri čemu HT alternativnim operatorima mora omogućiti prioritizaciju na isti način kao što je HT vrši za svoje korisnike, dok je u obvezi nadzora cijena definirano da će HAKOM cijene za posebne virtualne kanale odrediti u zasebnom postupku na temelju rezultata iz troškovnih modela.</p>

	<p>internetu uz dodatni IPTV kanal previsoke, te navedeno nije usuglašeno na veleprodajnoj i maloprodajnoj razini.</p>	
37.	<p>Pristup putem pokretnih mreža</p> <p>H1 smatra kako je usluga pristupa internetu putem pokretnih mreža u fazi razvoja. Također napominje kako je trend sve većeg broja korisnika tzv. “pametnih” telefona a čija funkcionalnost je nužno vezana uz korištenje širokopojasnog pristupa internetu putem pokretnih tehnologija. Isto tako, H1 ističe kako potrebno je uzeti u obzir i marketinšku moć pokretnih operatera u odnosu na alternativne operatore koji usluge pokretnih mreža znatno više reklamiraju putem medija, pa je slijedom svega navedenog moguće zaključiti da postoji određen utjecaj na zamjenjivost na strani potražnje i isti nikako nije zanemariv. Slijedom navedenog H1 smatra potrebnim da HAKOM u narednom periodu promotri i detaljnije analizira utjecaje iste na tržište širokopojasnog pristupa internetu.</p>	<p>HAKOM je i naveo u dokumentu analize tržišta da će, s obzirom na porast udjela pristupa internetu putem pokretnih mreža u ukupnom broju priključaka širokopojasnog pristupa internetu, promatrati daljnji razvoj navedene usluge i utjecaj iste na tržište širokopojasnog pristupa internetu.</p>
38.	<p>Pristup putem satelitskih veza</p> <p>H1 smatra nužnim i potrebnim promatrati daljnji utjecaj usluge širokopojasnog pristupa internetu putem satelitskih veza na tržište širokopojasnog pristupa. H1 želi skrenuti pozornost da se korisnici i na lokacijama na kojima postoji zemaljska infrastruktura odlučuju za proizvode koje im operatori nude putem satelitskih veza a koje su uglavnom posljedica spleta marketinških aktivnosti operatera na pojedinim područjima.</p> <p>H1 smatra da usluge putem satelitskih veza predstavljaju zamjensku uslugu ADSL pristupu putem bakrene parice.</p>	<p>HAKOM ne prihvaća prijedlog H1 da usluge putem satelitskih veza predstavljaju zamjensku uslugu ADSL pristupu putem bakrene parice.</p> <p>Kao što je u analizi već i navedeno, HAKOM ne smatra navedenu tehnologiju zamjenskom uslugom ADSL pristupu putem bakrene parice iz razloga koji su navedeni u dokumentu. Međutim, HAKOM će promatrati daljnji razvoj navedene usluge i utjecaj iste na tržište širokopojasnog pristupa internetu.</p>
39.	<p>Obveza pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže – FTTCab koncept</p> <p>H1 smatra da je bitno naglasiti da je HT, ugradnjom vanjskog kabineta,</p>	<p>HAKOM prihvaća prijedlog H1 i u obvezi pristupa će odrediti sljedeće:</p> <p>Operatori korisnici koji žele realizirati kolokaciju u vanjskom kabinetu,</p>

	<p>obvezan u potpunosti očuvati integritet mreže tj. omogućiti dostup do svih krajnjih korisnika predmetnog područja sa centralne lokacije, te da smještaj i odabir tehnologije ne smije narušiti pružanje VDSL2 usluga sa centralne lokacije.</p> <p>Također, smatra nužnim odrediti obvezu HT-u da operatoru omogući smještaj opreme unutar uličnog kabineta ili drugog adekvatnog prostora. Drži da HT ima znatnu prednost prilikom odabira mjesta ugovaranja prostora za smještaj čvorova ili u postavljanju uličnih kabineta koji stavljaju ostale operatore u neravnopravni položaj s vrlo otežanim uvjetima daljnjeg širenja dosega pristupa izdvojenoj lokalnoj petlji ili potpetlji. Kako bi se navedeno neutraliziralo smatra nužnim omogućiti razumni smještaj opreme ostalih operatora (10U minimalno) uz dijeljenje ostalih tehničkih preduvjeta (HDF, napajanje, hlađenje) između HT-a i ostalih operatora.</p> <p>Isto tako, H1 smatra nužnim da se HT-u odredi obveza da mora unaprijed najaviti, sukladno pravilima najave promjena u mreži, hoće li se na novom pristupnom čvoru koristiti vektorizirani VDSL2 kako bi operatori mogli pravovremeno pripremiti svoje planove. Traži da se zabrani naknadna implementacija vektorizirane VDSL2 tehnologije, ukoliko je drugi operator već ostvario ili je u procesu implementacije pristupa lokalnoj potpetlji.</p> <p>U dijelu gdje je ostalim operatorima ostavljena mogućnost ugradnje vanjskog kabineta na nekoj točki pristupne mreže HT-a, H1 smatra potrebnim dodati odredbu kojom će HT na zahtjev operatora korisnika u razumnom roku dostaviti kompletnu dokumentaciju pojedinog područja kako bi operatori mogli donijeti kvalitetnu odluku o ulaganjima. Dodatno, ukoliko operator korisnik najavi HT-u da će u nekom području pokrenuti izgradnju vanjskog kabineta, H1 smatra da HT ne smije pokrenuti izgradnju u istom području osim ukoliko operator nije dovršio izgradnju unutar 12 mjeseci od najave.</p>	<p>obvezni su pisanim putem iskazati svoj interes HT-u, i to u roku od 30 dana od dana zaprimanja obavijesti o planiranoj rekonfiguraciji mreže koja je definirana u okviru obveze nediskriminacije. Prilikom iskazivanja interesa operatori korisnici su obvezni navesti planirani kapacitet posrednog kabela te potreban prostor za smještaj opreme (volumenom iskazanom u cm³ kao osnovnoj jedinici, pri čemu se površina prostora mora odnositi na tlocrt (footprint) opreme koja se planira ugraditi i operativni prostor koji će omogućiti nesmetan pristup istoj, otvaranje vrata ormarića i slično).</p> <p>Nakon isteka roka od 30 dana, HT je obvezan operatorima korisnicima koji su iskazali interes ponuditi uvjete kolokacije unutar vlastitog kabineta i potpisati ugovor. U slučaju da je ukupni iskazani interes veći od planiranog kapaciteta i prostora u vanjskom kabinetu, HT je obvezan osigurati i financirati opravdano povećanje prostora u vanjskom kabinetu.</p>
--	--	--

<p>40.</p>	<p>Obveza pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže – ukidanje već odobrenog pristupa u području tipa 1</p> <p>Vezano uz uvjet „ulaganje alternativnih operatora je amortizirano“, H1 ističe da svaki operator ima pravo odrediti strategiju pristupa do krajnjih korisnika (ULL, Bitstream) te na tome graditi svoje proizvode i usluge kao i poslovne planove i strategije. Smatra kako amortizacija ulaganja nije sama po sebi svrha, te ostvarivanjem pristupa veleprodajnog pristupa mrežnoj infrastrukturi smatra ulaganjem za koje očekuje povrat investicije i ostvarenje zarade tijekom razumnog perioda. Također smatra da usluge veleprodajnog širokopojasnog pristupa nisu zamjenske usluge veleprodajnim uslugama mrežnoj infrastrukturi te ovaj uvjet smatra neprihvatljivim.</p> <p>Vezano uz uvjet „ukidanje je već bilo najavljeno u vrijeme investicije alternativnog operatora“ smatra da tekst treba izmijeniti da isti glasi „ukidanje je bilo najavljeno prije ostvarenih investicija alternativnog operatora“</p> <p>Vezano za uvjet „HT je operatoru spreman nadoknaditi neamortizirani dio ulaganja“ isti smatra neprihvatljivim iz već spomenutih razloga. Dodatno kako HT-a ima značajnu financijsku moć putem ove odredbe mogao bi namjerno „kočiti“ razvoj operatora korisnika ili prisilno isplatiti operatore te u potpunosti ukinuti veleprodajni pristup mrežnoj infrastrukturi. Takvim potezima mogao bi uvelike promijeniti uvjete daljnjeg poslovanja operatora korisnika stoga navedeno smatra neprihvatljivim.</p>	<p>HAKOM je razmotrio komentare operatora i vezano uz dodatne uvjete za skraćanje roka pri ukidanju već odobrenog pristupa u području tipa 1 u FTTN konceptu, odlučio da će u dokumentu analize tržišta brisati dodatne uvjete kojima se predefimirani rok od 5 godina može skratiti. Naime, iz komentara operatora korisnika vidljiva je bojazan da bi u slučaju primjene uvjeta nadoknade neamortiziranog dijela ulaganja, moglo doći do situacije da ih HT protiv njihove volje isplati i postepeno istisne s tržišta. Razmatrajući prijedlog procedure za isplatu neamortiziranog dijela ulaganja na način kako ju je HT opisao u svojim komentarima HAKOM je mišljenja da bi u slučaju obveze dostave svih podataka o ulaganjima, a koja su povjerljive prirode i oni operatori korisnici koji nisu zainteresirani za isplatu preostalog dijela ulaganja, bili primorani HT-u dati uvid u povjerljive podatke i konačnici biti i isplaćeni, iako to ne žele. Uvjet da je ulaganje operatora amortizirano, doveo bi do situacije da su operatori primorani na nova ulaganja radi pristupa na novoj lokaciji i to u roku koji se kosi s njihovim poslovnim planovima, jer kao što H1 napominje ulaganje u veleprodajni pristup mrežnoj infrastrukturi je ulaganje za koje operator očekuje povrat investicije i ostvarenje zarade tijekom razumnog perioda. Iako činjenica da je ulaganje operatora amortizirano znači da je protekao vijek trajanja opreme u koju je operator uložio i da je njena vrijednost zbog tehničkog ili ekonomskog trošenja svedena na nulu, obveza migracije na novu lokaciju značila bi da se operatoru odriče pravo izbora da li mu je isplativije održavati opremu kojoj je protekao vijek trajanja, pa samim tim zahtijeva određena sredstva kako bi mogla biti funkcionalna ili će uložiti sredstva i investirati u opremu na novoj lokaciji.</p>
<p>41.</p>	<p>Obveza pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže – zajedničko korištenje prostora</p> <p>H1 smatra potrebnim da se HT-u odrede obveze vezano uz dijeljenje istog prostora, dijeljenje komunikacijskih ormara, HDF-a i napajanja i ostalih nužnih dijelova elektroničke komunikacijske infrastrukture.</p>	<p>HAKOM smatra da je predloženo već definirano u okviru Standardne ponude izdvojenog pristupa lokalnoj petlji.</p>

42.	<p>S obzirom na postojeću praksu HT-a i učestala kašnjenja u realizaciji zahtjeva i usluga, a s ciljem pružanja što kvalitetnije usluge prema krajnjim korisnicima, H1 smatra potrebnim definirati znatno veće naknade za kašnjenje zahtjeva koja su duža od 20 dana. Dodatno, potrebno je napomenuti da u dijelu zakašnjele realizacije usluge isto podrazumijeva i kašnjenje u odgovoru na jedinstvenu izjavu kao i na kašnjenje u realizaciji zahtjeva, a sve sukladno Odluci HAKOM-a o uvođenju jedinstvene procedure.</p>	<p>HAKOM ne prihvaća prijedlog H1 da je potrebno definirati značajno veće naknade za kašnjenja duža od 20 dana. HAKOM smatra da je način obračuna kako je definirano u analizi u okviru obveze pristupa opravdan.</p> <p>Ostali prijedlozi H1 će biti razmotreni u zasebnom postupku izmjene standardnih ponuda, odnosno izmjene jedinstvene procedure.</p>
43.	<p>Nastavno na prijedlog HAKOM-a, a vezano uz instrumente osiguranja plaćanja i definirani postupak naplate potraživanja, H1 predlaže izmijeniti dio vezano uz instrumente osiguranja plaćanja.</p>	<p>S ciljem harmoniziranja standardnih ponuda koje su obvezni objaviti operatori koji imaju status operatora sa značajnom tržišnom snagom na mjerodavnim tržištima te kako bi se omogućili transparentni uvjeti poslovanja HT-a i operatora korisnika standardne ponude, HAKOM je HT-u odredio obveze vezano uz instrumente osiguranja plaćanja na način da je iste uskladio s obvezama određenim na tržištu 2 i 3.</p>
44.	<p>ANALIZA TRŽIŠTA VELEPRODAJNOG ŠIROKOPOJASNOG PRISTUPA Određivanje granice mjerodavnog tržišta</p> <p>H1 smatra kako je HAKOM kvalitetno odredio dimenzije usluga i odredio granice samog tržišta, međutim skreću pozornost na nužnost obrade TV usluga koje operatori pružaju na tržištu elektroničkih komunikacija neovisno nudi li se navedena usluga samostalno ili kao sastavni dio paketa. H1 ističe kako su cijene koje HT nudi sukladno važećoj standardnoj ponudi za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa internetu uz dodatni IPTV kanal previsoke, te navedeno nije usuglašeno na veleprodajnoj i maloprodajnoj razini.</p>	<p>HAKOM ne prihvaća prijedlog H1.</p> <p>HAKOM ističe kako je u obvezi pristupa odredio da HT mora pružati posebne virtualne kanale, pri čemu je određeno da HT mora omogućiti jednak broj virtualnih kanala kao za svoje maloprodajne korisnike, pri čemu HT alternativnim operatorima mora omogućiti prioritizaciju na isti način kao što je HT vrši za svoje korisnike, dok je u obvezi nadzora cijena definirano da će HAKOM cijene za posebne virtualne kanale odrediti u zasebnom postupku na temelju rezultata iz troškovnih modela.</p>
45.	<p>Pristup putem pokretnih mreža</p> <p>H1 smatra kako je usluga pristupa internetu putem pokretnih mreža u fazi razvoja. Također napominje kako je trend sve većeg broja korisnika tzv. "pametnih" telefona a čija funkcionalnost je nužno vezana uz</p>	<p>HAKOM je i naveo u dokumentu analize tržišta da će, s obzirom na porast udjela pristupa internetu putem pokretnih mreža u ukupnom broju priključaka širokopojasnog pristupa internetu, promatrati daljnji razvoj</p>

	<p>korištenje širokopojasnog pristupa internetu putem pokretnih tehnologija. Isto tako, H1 ističe kako potrebno je uzeti u obzir i marketinšku moć pokretnih operatera u odnosu na alternativne operatore koji usluge pokretnih mreža znatno više reklamiraju putem medija, pa je slijedom svega navedenog moguće zaključiti da postoji određeni utjecaj na zamjenjivost na strani potražnje i isti nikako nije zanemariv. Slijedom navedenog H1 smatra potrebnim da HAKOM u narednom periodu promotri i detaljnije analizira utjecaje iste na tržište širokopojasnog pristupa internetu.</p>	<p>navedene usluge i utjecaj iste na tržište širokopojasnog pristupa internetu.</p>
46.	<p>Pristup putem satelitskih veza</p> <p>H1 smatra nužnim i potrebnim promatrati daljnji utjecaj usluge širokopojasnog pristupa internetu putem satelitskih veza na tržište širokopojasnog pristupa. H1 želi skrenuti pozornost da se korisnici i na lokacijama na kojima postoji zemaljska infrastruktura odlučuju za proizvode koje im operatori nude putem satelitskih veza a koje su uglavnom posljedica spleta marketinških aktivnosti operatera na pojedinim područjima.</p> <p>H1 smatra da usluge putem satelitskih veza predstavljaju zamjensku uslugu ADSL pristupu putem bakrene parice.</p>	<p>HAKOM ne prihvaća prijedlog H1 da usluge putem satelitskih veza predstavljaju zamjensku uslugu ADSL pristupu putem bakrene parice.</p> <p>Kao što je u analizi već i navedeno, HAKOM ne smatra navedenu tehnologiju zamjenskom uslugom ADSL pristupu putem bakrene parice iz razloga koji su navedeni u dokumentu. Međutim, HAKOM će promatrati daljnji razvoj navedene usluge i utjecaj iste na tržište širokopojasnog pristupa internetu.</p>
47.	<p>Obveza pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže – ukidanje odobrenog pristupa DSLAM razini</p> <p>Nastavno na obvezu pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže kojom se određuju uvjeti ukidanja odobrenog pristupa na DSLAM razini na području tipa 1, H1 ističe kako vezano uz uvjet „ulaganje alternativnih operatera je amortizirano“, svaki operator ima pravo odrediti razinu ulaganja kod ostvarivanja bitstream pristupa do krajnjih korisnika (IP, Ethernet, DSLAM/OLT razina) te na tome graditi svoje proizvode i usluge kao i poslovne planove i strategije. H1 smatra da je uvjet potrebno izmijeniti na način: „alternativni operator ostvario je</p>	<p>HAKOM je razmotrio komentare operatera i vezano uz dodatne uvjete za skraćivanje roka pri ukidanju već odobrenog pristupa u području tipa 1 u FTTN konceptu, odlučio da će u dokumentu analize tržišta brisati dodatne uvjete kojima se predefinirani rok od 5 godina može skratiti, a kako je već obrazloženo u odgovorima na komentare H1 vezano uz ukidanje odobrenog pristupa na tržištu veleprodajnog pristupa mrežnoj infrastrukturi.</p>

	<p>razumni povrat investicije“. Dodatno, H1 smatra kako je operatoru nužno omogućiti najmanje 12 mjeseci kako bi imao dovoljno vremena isplanirati nužne promjene u mreži, obustaviti prodajne aktivnosti i isporuke usluga korisnicima.</p> <p>Vezano uz uvjet „ukidanje je već bilo najavljeno u vrijeme investicije alternativnog operatora“ H1 smatra da tekst treba izmijeniti da isti glasi „ukidanje je bilo najavljeno prije ostvarenih investicija alternativnog operatora“.</p> <p>Uvjet „HT je operatoru spreman nadoknaditi neamortizirani dio ulaganja“, H1 smatra neprihvatljivim te ističe kako ga je potrebno izmijeniti u „HT je operatoru spreman nadoknaditi razuman povrat investicije“ uz omogućavanje dodatnog roka od 12 mjeseci kako je opisano. Dodatno, kako HT ima značajnu financijsku moć, putem ove odredbe mogao bi namjerno „kočiti“ razvoj operatora korisnika ili prisilno isplatiti operatore te u potpunosti ukinuti veleprodajni pristup na DSLAM/OLT razini. Takvim potezima mogao bi uvelike promijeniti uvjete daljnjeg poslovanja operatora korisnika stoga navedeno H1 smatra neprihvatljivim.</p> <p>U slučaju ukidanja pristupa u područjima definiranim kao tip 2 a operator korisnik je imao pristup na a DSLAM/OLT razini H1 smatra da je potrebno zadržati cijenu na istoj razini i nakon ukidanja pristupa. Obzirom da HT ima obavezu pružati uslugu bitstream pristupa neovisno o pristupnoj tehnologiji na DSLAM/OLT razini H1 smatra nužnim HT-u odrediti obvezu povezivanja jezgrene mreže i pristupne mreže (backhaul) na isti način kako je to definirano analizom tržišta veleprodajnog pristupa mrežnoj infrastrukturi.</p>	<p>HAKOM prihvaća prijedlog H1 i u dokument će ugraditi analognu obvezu koju HT ima na tržištu veleprodajnog pristupa mrežnoj infrastrukturi i to na način da HT mora u slučaju ukidanja pristupa na DSLAM/OLT razini omogućiti operatoru korisniku pristup na prvoj sljedećoj hijerarhijskoj razini po cijeni pristupa na DSLAM/OLT razini.</p>
48.	<p>H1 ističe da se u zadnje vrijeme sve češće događa da podaci o postojećem operatoru/operatorima koje im putem B2B servisa dostavlja HT nisu točni, te smatraju nužnim definirati:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. odgovarajuću naknadu koju bi HT bio dužan platiti operatoru 	<p>HAKOM je uzeo u razmatranje komentar H1, međutim, ističe kako će navedeno biti predmet zasebnog postupka. Naime, jedinstvene procedure se odnose na više veleprodajnih usluga te je HAKOM u zasebnom postupku</p>

	<p>korisniku čiji je zahtjev odbijen uslijed netočnih informacija dobivenih od strane HT-a;</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. uvesti u obrazac Jedinственe izjave još jednu „kućicu“ u podnaslovu „Usluge koje korisnik želi raskinuti s postojećim operatorom (označiti potrebno)“, a koja bi glasila: „sve usluge“, s ciljem ubrzanja obrade izjava koje se dostavljaju na supotpis, izbjegavanja mogućih nedoumica oko aktivnih usluga i sl. 3. obvezati HT na dostavljanje informacija o maloprodajnim uslugama koje HT pruža krajnjem korisniku (npr. MaxTV); 4. naložiti HT-u da, sve dok podaci koje dostavlja putem B2B servisa o postojećem operatoru/operatorima ne budu u potpunosti točni, u roku od 2 sata po primitku informacije od operatora korisnika o netočnosti dostavljenih informacija izvrši korekciju podataka u bazi i prihvati Jedinственi zahtjev tog operatora korisnika za pružanjem veleprodajne usluge/usluga. 	<p>donio i važeću odluku kojom su definirane jedinstvene procedure.</p>
49.	<p>S obzirom na postojeću praksu HT-a i učestala kašnjenja u realizaciji zahtjeva i usluga, a s ciljem pružanja što kvalitetnije usluge prema krajnjim korisnicima, H1 smatra potrebnim definirati znatno veće naknade za kašnjenje zahtjeva koja su duža od 20 dana. Dodatno, potrebno je napomenuti da u dijelu zakašnjele realizacije usluge isto podrazumijeva i kašnjenje u odgovoru na jedinstvenu izjavu kao i na kašnjenje u realizaciji zahtjeva, a sve sukladno Odluci HAKOM-a o uvođenju jedinstvene procedure.</p> <p>Dodatno, H1 smatra potrebnim omogućiti prijavu kvara od 7-22h, 7 dana u tjednu s obzirom da korisnici naprednih usluga iste uglavnom koriste u večernjim satima, blagdanima i praznicima, te je u navedenom periodu potrebno imati kvalitetnu podršku i kvarove otklanjati u što kraćim periodima.</p>	<p>HAKOM ne prihvaća prijedlog H1 da je potrebno definirati značajno veće naknade za kašnjenja duža od 20 dana. HAKOM smatra da je način obračuna kako je definirano u analizi u okviru obveze pristupa opravdan.</p> <p>Ostali prijedlozi H1 će biti razmotreni u zasebnim postupcima izmjene standardnih ponuda.</p>
50.	<p>Nastavno na obvezu kojom HT mora omogućiti migraciju <i>između točaka pristupa usluge bitstream pristupa te između usluge bitstream pristupa i usluge izdvojenog pristupa lokalnoj petlji i potpetlji</i>, H1 napominje kako</p>	<p>HAKOM ističe kako je HT-u određena obveza da mora definirati sve moguće scenarije migracije, s pripadajućim procedurama i rokovima, unutar same veleprodajne usluge (npr. pojedinih razina) kao i između više različitih</p>

	<p>je potrebno omogućiti i migraciju između navedenih usluga i u obrnutom smjeru.</p> <p>Također H1 smatra potrebnim omogućiti i prijenos bitstream usluga neovisno o tome ostvaruje li krajnji korisnik osnovni pristup mreži putem usluge T-Coma ili krajnji korisnik ostvaruje osnovni pristup mreži putem usluge operatora korisnika.</p>	<p>veleprodajnih usluga (npr. WLR+BSA na ULL).</p>
51.	<p>Nastavno na obvezu HT-a da u tijeku svake promotivne akcije prema krajnjim korisnicima ponudi i operatorima korisnicima promotivne uvjete na veleprodajnoj razini, H1 predlaže definirati rokove u kojem je HT obavezan obavijestiti operatora korisnika i to minimalno 60 dana prije početka svake promotivne akcije, odnosno u roku od 7 dana po aktivaciji zahtjeva operatorima korisnicima dostaviti opremu koju po promotivnim cijenama nudi krajnjim korisnicima (ukoliko se promotivne akcije odnose na ponudu opreme).</p> <p>Isto tako, ukoliko HT kasni s dostavom opreme, potrebno je na isti način kao i kod kašnjenja u realizaciji zahtjeva dodatno definirati i naknadu za kašnjenje, za svaki dan kašnjenja.</p>	<p>HAKOM smatra da je dovoljno da HT u roku od 45 dana prije početka promotivne akcije obavijesti operatore o promotivnim uvjetima, kako bi oni pripremili promotivnu akciju prema svojim korisnicima.</p> <p>HAKOM ne prihvaća prijedlog H1 da HT mora dostaviti operatorima korisnicima opremu koju po promotivnim cijenama nudi krajnjim korisnicima, s obzirom na obveze određene HT-u na tržištu maloprodaje širokopojasnog pristupa internetu.</p> <p>Dodatno, potrebno je naglasiti da replikacija promotivnih ponuda vrijedi do primjene cijena određenih na temelju troškovnih modela.</p>
52.	<p>Nastavno na prijedlog HAKOM-a, a vezano uz uslugu pristupa na DSLAM razini na temelju bakrene parice uključujući i FTTC koncept, H1 smatra kako je cijene pristupa potrebno definirati unutar ove analize tržišta i to primjenom „postotka x“ većim nego što je definirano uz pristup na OLT razini na temelju FTTH rješenja.</p>	<p>HAKOM će cijene za uslugu pristupa na DSLAM razini na temelju bakrene parice odrediti u zasebnom postupku nakon završetka projekta troškovnih modela.</p>
53.	<p>Nastavno na prijedlog HAKOM-a, a vezano uz instrumente osiguranja plaćanja i definirani postupak naplate potraživanja, H1 predlaže izmijeniti dio vezano uz instrumente osiguranja plaćanja.</p>	<p>S ciljem harmoniziranja standardnih ponuda koje su obvezni objaviti operatori koji imaju status operatora sa značajnom tržišnom snagom na mjerodavnim tržištima te kako bi se omogućili transparentni uvjeti poslovanja HT-a i operatora korisnika standardne ponude, HAKOM je HT-u odredio obveze vezano uz instrumente osiguranja plaćanja na način da je iste uskladio s obvezama određenim na tržištu 2 i 3.</p>

	54.	S obzirom na to da već sada postoji dovoljno podataka za analizu i određivanje cijena, H1 predlaže odrediti cijenu za posebne virtualne kanale u okviru ovog postupka.	HAKOM ne prihvaća prijedlog H1. Kao što je u analizi već i navedeno, cijene za posebne virtualne kanale HAKOM će odrediti u zasebnom postupku nakon završetka projekta troškovnih modela.
Optima Metronet	55.	A) Podjela Republike Hrvatske na dva područja prema području pokrivanja MDF-ova: područje tipa 1 i područje tipa 2 Optima smatra kako predložena podjela teritorija Republike Hrvatske na područje TIP-a 1 i područje TIP-a 2 vodi daljem jačanju tržišnog položaja HT te smatra kako nema osnove za ublažavanje regulacije isključivo radi poticanja značajnijih ulaganja i modernizacije pristupne mreže. Optima smatra kako bi se ublažena regulacija eventualno mogla provoditi na područjima gdje će HT doslovno kopati i graditi novu mrežu. Osim toga, Optima u svojim komentarima navodi kako kriteriji korišteni pri podijeli teritorija Republike Hrvatske nisu dovoljno argumentirani i transparentni te smatra kako je u cijelosti nužno odbaciti podjelu na područja na temelju pokrivanja postojećih MDF-ova uz primjenu ublažene regulacije. Metronet predlaže isto što i Optima.	HAKOM još jednom ističe da je svrha zemljopisne podjele regulatornih obveza poticanje ulaganja u širokopojasnu infrastrukturu na područjima na kojima postoji smanjeni interes operatora. Kako bi podjela područja bila što transparentnija, HAKOM je, na prijedlog Optime i Metroneta, u obvezi transparentnosti, u obje analize tržišta, odredio da HT mora kroz B2B servise omogućiti operatorima korisnicima informaciju u kojem se području korisnik nalazi, pri čemu HT mora omogućiti pretragu prema telefonskom broju. U slučaju gdje nema telefonskog broja HT je obavezan omogućiti pretragu po ulici i kućnom broju.
	56.	B) Modeli skraćivanja petlje – FTTN i FTTC koncept Optima smatra da je kroz analizu tržišta neophodno detaljno utvrditi tehničke i komercijalne uvjete rekonstrukcije mreže za svaki koncept skraćivanja lokalne petlje. Metronet predlaže isto što i Optima.	HAKOM smatra da je u dovoljnoj mjeri definirao okvir kojim su definirani uvjeti za primjenu FTTH i FTTN koncepta, dok će se detaljniji uvjeti propisati u izmjenama standardnih ponuda.
	57.	C) Obveza pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže C 1) Uvođenje jedinstvenih sučelja za povezivanje NGN mreža Nastavno na utvrđenu arhitekturu mreža alternativnih operatora i HT-a u predloženom dokumentu analize, Optime predlaže da se, u svrhu	HAKOM smatra da ukoliko operator podnese razuman zahtjev za izmjenom standardnih ponuda radi uspostave jedinstvenih sučelja za povezivanje NGN mreža, navedeno je s pripadajućim rokovima uspostave takvog povezivanja potrebno definirati u zasebnom postupku.

	<p>smanjenja troškova međupovezivanja i sa strane HT-a i sa strane operatora, odredi obveza osiguravanja opcije jedinstvenih sučelja za povezivanje NGN mreža u svrhu razmjene prometa generiranog uslugama koje se temelje na NGN mreži te se u tu svrhu osiguraju neophodni pristupni kapaciteti.</p>	
58.	<p>C2) Razlika u području tipa 1 i tipa 2</p> <p>Nastavno na ispunjenje jednog od četiri propisana uvjeta koji predstavljaju iznimku od općeg roka od 5 godina za najavu ukidanja već odobrenog pristupa u području tipa 1, Optima ističe kako se za svaki od predloženih uvjeta mora nedvojbeno odrediti najkraći rok koji mora proteći od ispunjenja uvjeta do ukidanja pristupa, pri čemu taj rok ne smije biti kraći od 1 godine od najave.</p> <p>Optima dodatno razrađuje pojedine uvjete:</p> <ul style="list-style-type: none"> - "ulaganje alternativnog operatora je amortizirano" –treba jasno naznačiti misli li se pritom na ulaganje u pojedini MDF ili u cijelu mrežu te misli li se na ulaganje pojedinog ili svih operatora na određenom području, - "ukidanje je već bilo najavljeno u vrijeme investicije alternativnog operatora" – treba jasno naznačiti misli li se pritom na ulaganje u pojedini MDF ili u cijelu mrežu - "postoji alternativni proizvod koji je ekvivalentan starom pristupnom proizvodu" – ekvivalentnost proizvoda mora utvrđivati regulator, pri čemu se unaprijed moraju utvrditi komercijalni i tehnički uvjeti koje novi proizvod mora ispunjavati, kao i sposobnost SMP operatora da provede migraciju, a po razvijenim i testiranim procesima. <p>Optima se protivi se ublažavanju regulacije i traži da se zadrži rok najave od 5 godina, a podredno ako ovaj prijedlog ne bi bio prihvaćen, traži da se jasno odrede uvjeti pod kojima je moguće odstupiti od općeg roka,</p>	<p>HAKOM je razmotrio komentare operatora i vezano uz dodatne uvjete za skraćenje roka pri ukidanju već odobrenog pristupa u području tipa 1 u FTTN konceptu, odlučio da će u dokumentu analize tržišta brisati dodatne uvjete kojima se predefiniрани rok od 5 godina može skratiti. Naime, iz komentara operatora korisnika vidljiva je bojazan da bi u slučaju primjene uvjeta nadoknade neamortiziranog dijela ulaganja, moglo doći do situacije da ih HT protiv njihove volje isplati i postepeno istisne s tržišta. Razmatrajući prijedlog procedure za isplatu neamortiziranog dijela ulaganja na način kako ju je HT opisao u svojim komentarima HAKOM je mišljenja da bi u slučaju obveze dostave svih podataka o ulaganjima, a koja su povjerljive prirode i oni operatori korisnici koji nisu zainteresirani za isplatu preostalog dijela ulaganja, bili primorani HT-u dati uvid u povjerljive podatke i konačnici biti i isplaćeni, iako to ne žele. Uvjet da je ulaganje operatora amortizirano, doveo bi do situacije da su operatori primorani na nova ulaganja radi pristupa na novoj lokaciji i to u roku koji se kosi s njihovim poslovnim planovima, jer kao što H1 napominje ulaganje u veleprodajni pristup mrežnoj infrastrukturi je ulaganje za koje operator očekuje povrat investicije i ostvarenje zarade tijekom razumnog perioda. Iako činjenica da je ulaganje operatora amortizirano znači da je protekao vijek trajanja opreme u koju je operator uložio i da je njena vrijednost zbog tehničkog ili ekonomskog trošenja svedena na nulu, obveza migracije na novu lokaciju značila bi da se operatoru odriče pravo izbora je li mu isplativije održavati opremu kojoj je protekao vijek trajanja, pa samim tim zahtijeva određena sredstva kako bi mogla biti funkcionalna ili će uložiti sredstva i investirati u opremu na novoj lokaciji.</p>

	<p>pri čemu ni u kojem slučaju rok za obavještanje alternativnog operatora ne smije biti kraći od 1 godine.</p> <p>Metronet predlaže isto što i Optima.</p>	
59.	<p>C3) Usklađivanje s propisima RH</p> <p>S obzirom da predstečajna nagodba nije prepoznata niti ZEK-om niti regulacijom tržišta elektroničkih komunikacija, a radi usklađivanja regulatornog okvira sa Zakonom o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (NN 108/12, 144/12), Optima predlaže dopuniti regulatornu obvezu pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže te regulatornu obvezu transparentnosti određenu HT-u na način da u slučaju kada se operator korisnik, kao dužnik SMP operatora nalazi u postupku predstečajne nagodbe, zabrani SMP operatoru: ukidanje već ostvarenog pristupa i međupovezivanja; odbijanje novih zahtjeva za aktivaciju svih veleprodajnih usluga te privremena/trajna obustava svih veleprodajnih usluga.</p>	<p>Uzevši u obzir potrebu definiranja postupanja u slučaju predstečajne nagodbe, HAKOM će dopuniti obvezu transparentnosti novim odlomkom koji glasi: U slučaju kada je u odnosu na operatora korisnika otvoren postupak predstečajne nagodbe u pogledu plaćanja dospjelih i nespornih dugovanja na odgovarajući način primjenjuju se odredbe zakona kojim je uređen postupak predstečajne nagodbe. U vezi s tim, HT ne smije operatoru korisniku koji se nalazi u postupku predstečajne nagodbe obustaviti pružanje postojećih usluga, kao ni odbiti zahtjev za novom veleprodajnom uslugom. U slučajevima kada je operator korisnik koji se nalazi u postupku predstečajne nagodbe podnio zahtjev za novim uslugama primjenjivat će se odredbe standardne ponude, uključujući i odredbe koje se odnose na isplatu naknada za nepravovremenu realizaciju usluga/otklon kvara od strane HT-a.</p>
60.	<p>C4) Osnovna razina SLA – održavanje postojeće mreže</p> <p>Optima predlaže da se HT-u kroz regulatornu obvezu pristupa definira minimalna razina osnovnih SLA uvjeta koji se odnose na održavanje postojeće mreže, a koja će biti ekvivalentna cijenama koje je HT naplatio alternativnim operatorima.</p> <p>Vezano uz otklanjanje kvara/smetnji u pristupnoj mreži, Optima smatra potrebnim obvezu pristupa i nediskriminacije transparentnije odrediti na način da se HT obveže primijeniti minimalne i konkretne mjere koje mora poduzimati u otklonu kvara, i to jednako u odnosu na sve krajnje korisnike (bilo korisnike HT-a, bilo drugih operatora), pa tako i odrediti primjenu segmentacije u otklonu kvara/smetnji na isti način kako predmetno ima definirano interno, za svoje korisnike.</p> <p>U tu svrhu Optima je mišljenja da je neophodno obvezu pristupa i</p>	<p>Kroz obvezu nediskriminacije navedeno obuhvaćeno, a navedeno detaljnije propisano izmjenom SP. Navedeno nije detaljno propisivati u okviru analize.</p>

	<p>nediskriminacije transparentnije odrediti, na način da se HT obveže primijeniti minimalne i konkretne mjere koje mora poduzimati u otklonu kvara, i to jednako u odnosu na sve krajnje korisnike (bilo korisnike HT-a, bilo drugih operatora), pa tako i odrediti primjenu segmentacije u otklonu kvara/smetnji na isti način kako predmetno ima definirano interno, za svoje korisnike. Također, OT naglašava kako bi postupak otklona smetnji od strane HT-a bio što transparentniji, nužno je obvezati HT na davanje ostalim operatorima mogućnost pregleda konfiguracije usluge. Dodatno, potrebno je u sklopu minimalnih i konkretnih mjera koje HT mora poduzimati u otklonu kvara, obvezati HT da mora omogućiti alternativnim operatorima uvid u status konfiguracije kroz postojeće B2B sučelje. Isto tako potrebno je u svim standardnim ponudama HT-a uskladiti tumačenja radnih dana.</p>	
61.	<p>C5) Povezivanje sa HT-om putem pristupnih vodova operatora korisnika</p> <p>Vezano uz već propisanu obvezu da HT mora osigurati da operator korisnik može pristupiti svakoj pristupnoj točki preko vlastitih pristupnih vodova za koje je odgovoran operator korisnik, nužno je jednoznačno odrediti da HT ne smije naplaćivati operatoru korisniku bilo kakve mjesečne naknade za taj pristup.</p> <p>Metronet predlaže isto što i Optima.</p>	<p>HAKOM je odredio da HT ima pravo naplatiti samo jednokratnu naknadu za uspostavu pristupa vlastitim pristupnim vodom operatora korisnika.</p>
62.	<p>D) OBVEZA NEDISKRIMINACIJE</p> <p>D1) Razlika u području tipa 1 i tipa 2</p> <p>Nastavno na navedeno, Optima se protivi predloženom razlikovanju obveza i traže da rokovi za obavještanje o planiranim promjenama u mreži budu usklađeni (rok za najavu ukidanja pristupa i rok za obavještanje o planiranim rekonfiguracijama u pristupnoj mreži – riječ je o istom roku). Protivi se ublažavanju regulacije te da se zadrži rok najave od 5 godina, a podredno ako ovaj prijedlog ne bi bio prihvaćen,</p>	<p>U okviru FTTN koncepta u području tipa 1 HAKOM zadržava predefimirani rok od 5 godina, osim ukoliko operatori ne odgovore neki kraći rok.</p> <p>U okviru FTTN koncepta u području tipa 2 HAKOM zadržava rok od 6 mjeseci iz prijedloga analize, budući da je definirano zamjensko rješenje za korisnike kojima će se ukinuti postojeći pristup.</p> <p>U okviru FTTC koncepta HAKOM je promijenio predloženi rok i produžio ga s tri mjeseca na 6 mjeseci. HAKOM smatra da je 6 mjeseci optimalan rok u</p>

	<p>traži da se jasno odrede uvjeti pod kojima je moguće odstupiti od općeg roka, pri čemu ni u kojem slučaju rok za obavještanje alternativnog operatora ne smije biti kraći od 1 godine. Jednako tako i kod propisivanja iznimaka vezanih za koncept, bilo da je FTTH ili FTTC, traži da rok za obavještanje bude najmanje 1 godinu unaprijed.</p> <p>Metronet predlaže isto što i Optima.</p>	<p>kojem operator korisnik može odlučiti želi li migrirati na lokaciju uličnog kabineta i na taj način ne prepustiti HT-u prednost prvog ulaska, a s druge strane potrebna modernizacija mreže će se izvršiti u kraćem, ali dostatnom roku.</p>
63.	<p>D2) Usklađivanje svih veleprodajnih ugovora</p> <p>Optima predlaže u okviru regulatorne obveze nediskriminacije definirati rok od 3 mjeseca od objave izmijenjene standardne ponude u kojem je HT obavezan uskladiti sve veleprodajne ugovore s obvezama propisanim odlukama analize tržišta kao i sa izmijenjenim standardnim ponudama.</p> <p>Metronet predlaže isto što i Optima.</p>	<p>HAKOM ističe kako se, prema odredbama iz pripadajućih standardnih ponuda, u slučaju izmjene ili dopune standardnih ponuda, na ugovor automatski primjenjuje tako izmijenjena ili dopunjena standardna ponuda.</p>
64.	<p>D3) Replikacija promotivnih akcija</p> <p>Nastavno na prijedlog HAKOM-a da HT nije obavezan primjenjivati replikaciju promotivnih akcija za usluge na temelju FTTH tehnologije u području tipa 2, Optima ističe kako navedeni prijedlog nije obrazložen te da je suprotan Zajedničkim stajalištima BEREC-a (BP15). Stoga smatra kako HAKOM treba uvažiti BEREC-ove stavove i osigurati jednake uvjete za sve igrače na tržištu, tj. odrediti HT-u obvezu replikacije promotivnih akcija kako na bitstreamu tako i na FTTH konceptu. U suprotnom navodi kako će u vrlo kratkom razdoblju doći do potpunog istiskivanja alternativnih operatora s tržišta koji ni na koji način neće moći konkurirati SMP operatoru niti ponudom niti cijenom usluga.</p> <p>Metronet predlaže isto što i Optima.</p>	<p>HAKOM ističe da je svrha zemljopisne podjele regulatornih obveza poticanje ulaganja u širokopojasnu infrastrukturu na područjima na kojima postoji smanjeni interes operatora. Imajući u vidu da je za poticanje ulaganja bitno potaknuti i potražnju za maloprodajnim uslugama širokopojasnog pristupa internetu na temelju FTTH tehnologije, HAKOM je izmijenio regulatorne obveze određene HT-u i na tržištu maloprodaje širokopojasnog pristupa internetu u području tipa 2, na način koji će HT-u omogućiti nuđenje tih usluga pod povoljnijim uvjetima za krajnje korisnike. Međutim, kako bi ukidanje navedenih ograničenja na maloprodajnom tržištu imalo učinka, potrebno je odrediti da HT ne mora replicirati promotivne akcije na području tipa 2.</p>
65.	<p>E) Regulatorna obveza transparentnosti</p> <p>E1) Ujednačavanje regulacije i izmjena standardnih ponuda HT-a <i>ex offo</i></p>	<p>HAKOM smatra da je u analizama veleprodajnih tržišta u dovoljnoj mjeri jasno definirao i ujednačio regulatorne obveze HT-u, uzevši u obzir specifičnosti pojedinih mjerodavnih tržišta. Nastavno na zahtjev Optime i</p>

	<p>Optima napominje kako bi HAKOM trebao kroz analize veleprodajnih tržišta iskristalizirati sve regulatorne obveze te bi ih trebao ujednačiti u onoj mjeri u kojoj to dozvoljava tržište, te na taj način nastaviti postupak unificiranja veleprodajnih uvjeta. Također, Optima ističe nužnost hitne revizije i provođenje temeljite izmjene standardnih ponuda HT-a od strane regulatora i to po službenoj dužnosti, a sve radi izbjegavanja ikakve dvojbe u regulaciji i ostavljanja prostora za samovoljno tumačenje i/ili pak kreiranja nove regulacije od strane HT-a.</p> <p>Metronet predlaže isto što i Optima.</p>	<p>Metroneta da je potrebno provesti temeljite izmjene standardnih ponuda HT-a, HAKOM ističe kako će u što skorijem roku pokrenuti postupak izmjene standardnih ponuda, a što je zatražio i HT i operatori korisnici.</p>
66.	<p>E2) Prikazivanje svih aktivnosti u pojedinom procesu – UML dijagram</p> <p>Optima smatra kako bi trebalo nadopuniti obvezu transparentnosti na način da se svi procesi (aktivacije/deaktivacije/migracije) poprate UML dijagramom, u cilju prikaza povezanosti postupaka, ali i samih procesa, tijekom dokumentacije i vremena trajanja pojedinih postupaka.</p> <p>Cilj ovog prijedloga obveze je pojednostaviti pogled na poslovne strukture, olakšati komunikaciju između HT-a i alternativnih operatora, te osigurati harmonizaciju poslovnih procesa.</p>	<p>Zbog olakšavanja komunikacije između HT-a i alternativnih operatora, te osiguranja harmonizacije poslovnih procesa i pojednostavljena pogleda na poslovnu strukturu, HAKOM prihvaća prijedlog Optime te je stoga u okviru obveze transparentnosti, odredio da je HT obavezan u standardnu ponudu ugraditi shematski prikaz procesa opisanih u istoj.</p>
67.	<p>E3) Postupak prisilne naplate</p> <p>Optima podržava prijedlog HAKOM-a kojim se rok dospijeca plaćanja računa koji će HT ispostavljati operatorima korisnicima za veleprodajne usluge produžava s 30 na 60 dana od dana slanja računa budući da se time rok dospijeca uskladio s odredbom članka 11. Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (NN 108/12, 144/12) (dalje u tekstu: ZFFPN). Optima naglašava kako odredbama čl.11 ZFFPN, a niti bio kojom drugom odredbom isto g kao i bilo kojeg drugog važećeg propisa u RH nisu propisani rokovi za prisilnu naplatu potraživanja. Optima ističe kako je tim odredbama određeno kako se ugovorom među poduzetnicima može ugovoriti rok ispunjenja novčane</p>	<p>HAKOM nije u mogućnosti prihvatiti komentar, budući da smatra primjerenim zadržati regulatorni okvir plaćanja u ukupnom trajanju od 90 dana, pri čemu rok dospijeca iznosi 60 dana, a dodatni rok za prisilnu naplatu i privremenu obustavu, u kojem je HT ovlašten naplaćivati i zatezne kamate, 30 dana. Na taj način, HAKOM je produživanjem roka dospijeca, skratio rok u kojem je HT ovlašten naplatiti kamate operatoru korisniku, odnosno produžio rok dospijeca plaćanja za 30 dana, za kojih su operatori nekad bili obvezni platiti HT-u i zatezne kamate. Nadalje, u odnosu na prijedlog Analize, HAKOM smatra potrebnim, te će, radi usklađivanja s člankom 11. stavkom 4. točkom 1. ZFFPN-a izmijeniti odredbu na način da se rok dospijeca računa umjesto „od dana slanja“ određuje „od dana zaprimanja“ računa. Ujedno, HAKOM smatra da nema potrebe da po</p>

	<p>obveze do 60 dana, s time da se iznimno može ugovoriti i dulji rok, pod uvjetom da je dužnik novčane obveze izdao vjerovniku sredstvo osiguranja tražbine koje ima učinak ovršne isprave, a koji dulji rok ni u kojem slučaju ne može biti dulji od 360 dana.</p> <p>Optima smatra da će mjera skraćivanja reguliranog okvira prisilne naplate i uskrate usluga na 30 dana od dana zaprimanja pisane opomene, u ovom trenutku, dodatno otežati poslovanje alternativnih operatora.</p> <p>Metronet predlaže isto što i Optima.</p>	<p>dospijeću HT šalje opomenu odnosno da HT kao vjerovnik posebno opominje operatora korisnika kao dužnika na plaćanje već će po isteku 30 dana od dana dospjeća, unutar kojeg roka će HT ubirati zatezne kamate, HT-u omogućiti aktivacija instrumenata osiguranja plaćanja. U skladu s navedenim, prilagođen je tekst analize.</p>
68.	<p>F) OBVEZA NADZORA CIJENA I VOĐENJA TROŠKOVNOG RAČUNOVODSTVA</p> <p>F1) Hitna primjena troškovno orijentiranih cijena HT-a za usluge ULL i BSA</p> <p>Optima traži hitnu primjenu troškovno orijentiranih cijena HT-a za usluge ULL i BSA s obzirom da je Odlukom Vijeća HAKOM-a u veljači 2012.g. donesena Metodologija izrade i primjene troškovnih modela za nepokretnu i pokretnu mrežu te univerzalnu uslugu.</p> <p>Metronet predlaže isto što i Optima.</p>	<p>HAKOM ne prihvaća prijedlog Optime.</p> <p>Kao što je u analizama tržišta već i navedeno, troškovno orijentirane cijene HT-a za usluge ULL i BSA HAKOM će odrediti u zasebnim postupcima nakon završetka projekta troškovnih modela.</p>
69.	<p>F2) Određivanje cijena na komercijalnoj osnovi</p> <p>Nastavno na regulatornu obvezu nadzora cijena kojom se HT-u dopušta da u područjima tipa 2 može odrediti cijene veleprodajnog širokopojasnog pristupa internetu na temelju FTTH rješenja na komercijalnoj osnovi i takve cijene primjenjivati 2 godine od početka pružanja usluge na području pokrivanja pojedinog ODF-a uz ispunjavanje obveze objave cijena u skladu s obvezom transparentnosti i nediskriminacije, Optima ističe ovako predložena obveza prema kojoj HT mora samo objaviti cijene u skladu sa obvezom transparentnosti i</p>	<p>HAKOM ističe kako je zemljopisna podjela područja određena s obzirom da u razdoblju od zadnje analize nije došlo do značajnijeg ulaganja u nepokretnu pristupnu mrežu. Stoga je HAKOM odredio zemljopisnu podjelu regulatornih obveza s ciljem poticanja ulaganja u područjima u kojima postoji slabiji komercijalni interes za ulaganja u pristupnu mrežu. HAKOM smatra da definirana zemljopisna podjela u najvećoj mjeri uzima u obzir područja na kojima su operatori korisnici prisutni u smislu da se na navedenim područjima i dalje primjenjuje stroža regulacija. Također, potrebno je naglasiti da se blaža regulacija na područjima tipa 2 primjenjuje u</p>

	<p>nediskriminacije, nije dovoljna kako bi se spriječila potencijalna diskriminatorna ponašanja SMP operatora i istiskivanje alternativnih operatora neopravdano visokim cijenama. Također Optima ističe kako se omogućavanjem formiranja cijena na komercijalnoj osnovi za neka područja zapravo ukida mogućnost korištenja veleprodajnih usluga od strane operatora korisnika.</p> <p>Optima se protivi prijedlogu prema kojem HT može primjenjivati komercijalne cijene veleprodajnog širokopojasnog pristupa internetu te tražimo da HAKOM utvrdi troškovno orijentirane cijene istih.</p> <p>Metronet predlaže isto što i Optima.</p>	<p>ograničenom trajanju.</p>
	<p>70. G) PRIJEDLOG ODLUKE O IZMJENI ANALIZE TRŽIŠTA MALOPRODAJE ŠIROKOPOJASNOG PRISTUPA INTERNETU</p> <p>Optima se protivi ublažavanju regulatorne obveze nadzora cijena te drži kako je jedino opravdano zadržati postojeće obveze određene HT-u na tržištu maloprodaje širokopojasnog pristupa internetu, jer će u protivno doći do istiskivanja alternativnih operatora sa tržišta u području tipa 2, i to zasigurno u predloženom razdoblju od najmanje 2 godine od početka pružanja usluge na području pokrivanja pojedinog ODF-a.</p> <p>Metronet predlaže isto što i Optima.</p>	<p>HAKOM ne prihvaća komentar Optime i Metroneta.</p> <p>Naime, HAKOM ističe da je svrha zemljopisne podjele regulatornih obveza poticanje ulaganja u širokopojasnu infrastrukturu na područjima na kojima postoji smanjeni interes operatora. Imajući u vidu da je za poticanje ulaganja bitno potaknuti i potražnju za maloprodajnim uslugama širokopojasnog pristupa internetu na temelju FTTH tehnologije, HAKOM je izmijenio regulatorne obveze određene HT-u i na tržištu maloprodaje širokopojasnog pristupa internetu u području tipa 2, na način koji će HT-u omogućiti nuđenje tih usluga pod povoljnijim uvjetima za krajnje korisnike.</p>
Vipnet	<p>71. A) Ublažavanje regulacije</p> <p>VIP smatra kako je predložena podjela područja netransparentna i da nije provjerljiva, a što za posljedicu ima da je podložna različitim tumačenjima. Osim toga, VIP smatra kako će predložena regulacija dovesti do jačanja tržišnog položaja HT-a te se zato VIP zalaže da se napusti koncept olakšavanja regulacije prema kriteriju područja pokrivanja postojećih MDF-ova jer on ne osigurava da se i na komercijalno interesantnim područjima u budućnosti ne primjene predviđene regulatorne olakšice.</p>	<p>HAKOM još jednom ističe da je svrha zemljopisne podjele regulatornih obveza poticanje ulaganja u širokopojasnu infrastrukturu na područjima na kojima postoji smanjeni interes operatora. Kako bi podjela područja bila što transparentnija, HAKOM je, na prijedlog Vipneta, u obvezi transparentnosti, u obje analize tržišta, odredio da HT mora kroz B2B servise omogućiti operatorima korisnicima informaciju u kojem se području korisnik nalazi, pri čemu HT mora omogućiti pretragu prema telefonskom broju. U slučaju gdje nema telefonskog broja HT je obavezan omogućiti pretragu po ulici i kućnom broju.</p>

72.	<p>B) Prijedlog regulatornih mjera za područja olakšane regulacije</p> <p>i) Popis lokacija MDF-ova</p> <p>Vezano uz obvezu da HT mora putem B2B servisa učiniti dostupnim operatorima korisnicima popis lokacija MDF-ova koji se nalaze u području tipa 1, odnosno u području tipa 2, Vipnet ističe kako operatorima korisnicima lokacije MDF-ova nisu relevantne, a posebice ne operatorima korisnicima bitstream usluge. Operator mora znati može li pojedinog korisnika spojiti i uz koje uvjete. Vipnet ističe kako će biti vrlo otežano planirati troškove i bilo kakve maloprodajne akcije alternativnih operatora u uvjetima u kojima postoji olakšana ili odgođena regulacija, dok će HT moći imati na maloprodajnoj razini iste cijene na svim zemljopisnim područjima, uz dodatne promotivne popuste i poklone na određenim zemljopisnim područjima. Vipnet smatra da će razlika u regulaciji negativno utjecati na sposobnost operatora korisnika da formira konkurentne i transparentne maloprodajne ponude, a posebno će se odužiti i otežati obrada zahtjeva pojedinačnog korisnika na prodajnim mjestima zbog potrebnih provjera.</p>	<p>HAKOM prihvaća prijedlog Vipneta te je u obvezi transparentnosti, u obje analize tržišta, odredio da HT mora kroz B2B servise omogućiti operatorima korisnicima informaciju u kojem se području korisnik nalazi, pri čemu HT mora omogućiti pretragu prema telefonskom broju. U slučaju gdje nema telefonskog broja HT je obavezan omogućiti pretragu po ulici i kućnom broju.</p>
73.	<p>ii) Promotivne maloprodajne akcije HT-a</p> <p>Vipnet smatra da se operatori korisnici stavljaju u izrazito nepovoljan položaj u odnosu na HT ublažavanjem regulatornih obveza HT-u i Iskonu na tržištu maloprodaje širokopojasnog pristupa internetu na području tipa 2.</p> <p>Vipnet ističe kako će HT moći oglašavati svoju promotivnu ponudu na cijelom području RH, jer nije realno da će zemljopisno nuditi različite usluge, niti da može zemljopisno ograničiti davanje popusta ili promotivnih poklona. S druge strane, za operatora korisnika bi takva promocija bila dostupna samo na nekim područjima.</p> <p>Vipnet ističe kako je važno da se informacija o primjeni područja</p>	<p>Prije svega, potrebno je naglasiti kako HAKOM, izmjenom analize tržišta maloprodaje širokopojasnog pristupa internetu, nije ublažio regulatorne obveze Iskonu na području tipa 2 već samo HT-u.</p> <p>Nadalje, ukoliko HT neće zemljopisno ograničiti davanje promotivnih pogodnosti u skladu s podjelom područja, HAKOM će navedeno ponašanje HT-a sankcionirati.</p> <p>HAKOM prihvaća komentar Vipneta vezano uz informacije o primjeni područja olakšane regulacije na razini pojedinačnog korisnika, te je odredio da HT mora kroz B2B servise omogućiti operatorima korisnicima informaciju u kojem se području korisnik nalazi, pri čemu HT mora omogućiti pretragu prema telefonskom broju. U slučaju gdje nema telefonskog broja HT je</p>

	<p>eventualne olakšane regulacije i prethodno i naknadno daje na razini pojedinačnog korisnika, odnosno da se tip korisnika (novi, postojeći, primjena promocije) komunicira pravovremeno.</p>	<p>obvezan omogućiti pretragu po ulici i kućnom broju</p>
74.	<p>iii) Određivanje cijena na komercijalnoj osnovi</p> <p>Vipnet ističe kako smatra da se omogućavanjem formiranja cijena na komercijalnoj osnovi za neka područja zapravo ukida mogućnost korištenja veleprodajnih usluga od strane operatora korisnika i da se HT oslobađa obveze regulacije.</p>	<p>HAKOM ističe kako je zemljopisna podjela područja određena s obzirom da u razdoblju od zadnje analize nije došlo do značajnijeg ulaganja u nepokretnu pristupnu mrežu. Stoga je HAKOM odredio zemljopisnu podjelu regulatornih obveza s ciljem poticanja ulaganja u područjima u kojima postoji slabiji komercijalni interes za ulaganja u pristupnu mrežu. HAKOM smatra da definirana zemljopisna podjela u najvećoj mjeri uzima u obzir područja na kojima su operatori korisnici prisutni u smislu da se na navedenim područjima i dalje primjenjuje stroža regulacija. Također, potrebno je naglasiti da se blaža regulacija na područjima tipa 2 primjenjuje u ograničenom trajanju.</p>
75.	<p>C) Postojeći veleprodajni i povezani maloprodajni procesi</p> <p>i) Vipnet predlaže da se za sve vrste veleprodajnih zahtjeva (posebno zahtjeva za promjene na aktivnim uslugama, privremena isključenja/uključenja usluga, promjene PVC IPTV kanala između HD i SD, i sl.) definiraju rokovi realizacije, kako bi se moglo komunicirati korisniku koji je vremenski okvir realizacije, pratiti tijekom realizacije i u slučaju kašnjenja obračunavati penale za kašnjenja u realizaciji.</p>	<p>HAKOM se slaže da je za sve vrste veleprodajnih zahtjeva potrebno definirati rokove realizacije, međutim isto će biti razmatrano u zasebnom postupku izmjene standardne ponude.</p>
76.	<p>ii) Vipnet navodi kako se naknade za zakašnjenja u realizaciji i otklonu smetnji ne smiju računati obzirom na mjesečne naknade (koje bitno variraju npr. za VoIP PVC pa do paketa npr. 20 Mbit/Flat) nego s obzirom na fiksni iznos (npr. 150kn) jer sa strane operatora svaka realizacija je jednako važna i naknada ovisna o mjesečnoj naknadi nije u većini slučajeva proporcionalna pogodnostima koji se daju korisnicima zbog nastanka kašnjenja.</p> <p>Vipnet smatra da HT treba biti obvezan na mjesečnoj osnovi</p>	<p>HAKOM je djelomično prihvatio komentar Vipnet-a.</p> <p>Naime, HAKOM smatra kako je potrebno radi jednostavnosti i ekonomičnosti obračuna opravdano odrediti jedinstveni iznos naknade za nepravovremenu realizaciju, ali u iznosu od 50 HRK, uzevši u obzir mjesečne naknade za veleprodajne usluge na pripadajućim mjerodavnim tržištima. Ukupan iznos koji je HT obvezan nadoknaditi radi nepravovremene realizacije obračunava se na način kako je utvrđeno u obvezi pristupa.</p>

	operatorima korisnicima dostavljati specifikaciju zakašnjenja temeljem koje se izvršava obračun naknada za kašnjenja, pri čemu je posebno važno regulirati način izrade specifikacija i izvješća o zakašnjenjima koja prelaze iz jednog kalendarskog mjeseca (obračunskog razdoblja) u drugi.	
77.	iii) S obzirom na prijedloge vezano za obavještanje operatora korisnika o promotivnim akcijama, Vipnet smatra obveznim odrediti da se za svaku akciju HT-a, obavještava operatora korisnika o svakoj pojedinoj promociji posebnom pisanom obavijesti koja uključuje rokove trajanja, veleprodajne cijene i druge uvjete promocije, i to na dedikirani kontakt iz ugovora s obzirom da dosadašnje iskustvo pokazuje da su takve obavijesti dostavljene elektroničkom poštom dvojbene i nepotpune.	HAKOM je djelomično prihvatio prijedlog Vipneta kako je određeno u obvezi nediskriminacije.
78.	iv) Dostava skeniranog obrasca uz B2B poruku je nepotrebna jer generira dodatno operativno opterećenje (obrazac je čak na 5 stranica A4 formata). Vipnet predlaže kao zamjensko rješenje da se otvori B2B tekst polje s opisom zahtijevane akcije, a sigurnost komunikacije i autentifikacija pošiljatelja zahtjeva zagarantirana je putem digitalnog certifikata kojeg svaki operator posjeduje za korištenje B2B kanala, pa smatramo da slanje papirnatoog obrasca zaista nije potrebno.	HAKOM smatra da ostali prijedlozi Vipneta ne mogu biti definirani u okviru analize tržišta, već će isti biti razmatrani u zasebnim postupcima izmjene standardnih ponuda, ili konkretno u zasebnom postupku izmjene odluke o jedinstvenim procedurama.
79.	v) Vipnet navodi kako se veliki broj poteškoća u realizaciji usluga i kašnjenja odnosi na nemogućnost pravovremene i izravne komunikacije sa HT-ovim osobljem koje je direktno uključeno u realizaciju veleprodajnih usluga, te se mnogo vremena troši na dobivanje povratnih informacija dok korisnik i dalje nema adekvatnu uslugu. S obzirom na navedeno, a uzimajući u obzir kako je kontakt u mnogim slučajevima neizbježan, Vipnet predlaže da se u odredbe Standardne ponude ugradi SLA vrijeme odgovora za dedikirane e-mail i telefonske kontakte za probleme u realizaciji veleprodajnih usluga.	

	<p>Isto tako, a s obzirom na postojanje kanala za prijavu smetnji, Vipnet navodi kako velik broj poteškoća mora i može biti riješen izvan procesa prijave smetnji putem posebnog kanala za eskalacije, i u kraćem vremenu od vremena koje je predviđeno za rješavanje smetnji (2 radna dana) te bi o tim prijavama HT trebao voditi odvojenu evidenciju i pokazatelje vremena odgovora.</p> <p>Uz navedeno, vezano je i postojanje procedure iz članka 8.1. stavak 6. Standardne ponude (s vremenom odgovora od 2 sata) koja i dalje nije funkcionalna, i ne može se koristiti kao formalno oruđe za rješavanje poteškoća u realizaciji usluga.</p>	
80.	<p>vi) S obzirom na to da se B2B pokazao kao uzročnik većeg broja problema u komunikaciji i u određenoj mjeri je nestabilan, odnosno dešava se njegov ispad, te iz razloga što operatori korisnici međusobno nemaju razvijene B2B komunikacijske kanale, Vipnet predlaže da HAKOM razmotri da se komunikacija vrši centralno kroz neki sustav HAKOM-a poput CABP za proceduru prenosivosti brojeva.</p> <p>Dalje navodi kako se na B2B sučelju dešavaju stalne promjene i uvode dodatne funkcionalnosti te je sustav istovremeno i u razvoju i u produkciji što otežava komunikaciju i razmjenu poruka. Izmjene na B2B svakako trebaju biti otvorene i podložne izmjenama, no neke nužne funkcionalnosti još nisu dostupne (na primjer „Storno“ funkcija za operatora korisnika ne postoji, oznaka novi/postojeći korisnik, jedinstveni složeni zahtjev i sl.).</p> <p>Vipnet smatra da bi komunikacija zahtjeva u budućnosti preko HAKOM-a, na sličan način kao se odvija i za prenosivost broja, u bitnome pospješila komunikaciju između svih operatora i unaprijedila vremena realizacije zahtjeva, a sam HAKOM bi imao direktan uvid u KPI-jeve i odvijanje procedura.</p>	

81.	<p>vii) Vipnet navodi kako migracija pojedinačnog korisnika sa ULL veleprodajne usluge na veleprodajni širokopojasni pristup, zbog postupka prijenosa broja i dalje nije moguća u jednom koraku kada se radi o prijenosu broja na HT zbog korištenja BSA usluge. Stoga smatra da bi trebalo omogućiti takvu migraciju na način da se temeljem složenog zahtjeva takva migracija realizira u jednom koraku, slanjem složenog zahtjeva, u korist krajnjeg korisnika.</p>	
82.	<p>viii) Budući da ne postoje B2B kanali komunikacije između operatora korisnika, primjenjuje se e-mail kanal za razmjenu informacija i dokumentacije. Slijedom navedenog, a s obzirom na to da navedeni procesi nisu posebno regulirani, Vipnet smatra da postoji realna potreba da se uspostave na kvalitetniji način, posebno u pogledu označavanja podataka na izjavama o namjeri raskida ugovora, pravovremenosti njihovog dostavljanja i razmjenjivanju korisničkih oznaka HT-a (npr. ID usluge) koje bi bitno pomogle kod realizacije usluga i smanjile broj operativnih poteškoća.</p>	
83.	<p>ix) Vipnet smatra da je u interesu velike većine korisnika koji zatraže usluge alternativnih operatora, skraćanje roka u kojem će te usluge biti aktivirane, pa bi stoga trebalo skratiti rok u kojem se vrši ovjera izjave na maksimalno 2+3 (u slučaju ugovorne obveze) radna dana, čime bi se ukupno trajanje postupka u velikom broju slučajeva skratilo za tjedan dana.</p> <p>Naime, postojećom procedurom uređeno je odvijanje realizacije usluge u dva koraka, tako da se prvo odrađuje razmjena izjave kojom korisnik potvrđuje namjeru raskida postojećih usluga, a nakon pribavljanja odgovarajuće izjave, vrši se slanje zahtjeva HT-u za aktivaciju veleprodajne usluge.</p> <p>Kada se sagledava proces od inicijalnog kontakta korisnika (npr. dolaskom na prodajno mjesto) do same realizacije usluge, s obzirom na</p>	

		propisane rokove (izjava 2-10 radnih dana, zahtjev 5-15 radnih dana, te vrijeme obrade zahtjeva kod operatora korisnika i dostave opreme) očekivano vrijeme realizacije koje bi se trebalo komunicirati korisniku bi bilo i do 5 tjedana, što Vipnet smatra neprihvatljivo dugačkim periodom, izrazito negativnog utjecaja na ravnopravnu tržišnu utakmicu, u kojem najveće kašnjenje unosi procedura oko ovjere izjave korisnika od strane postojećeg operatora.	
Amis	84.	<p>ANALIZA TRŽIŠTA VELEPRODAJNOG PRISTUPA MREŽNOJ INFRASTRUKTURI</p> <p>1) Amis smatra da bi uvođenje FTTCab koncepta na način kako je određeno u prijedlogu analize tržišta znatno utjecalo na smanjenje trenutne dostupnosti usluga Amisa, jer odvajanjem kabelskih pravaca na nova čvorišta dolazi do oduzimanja dijela lokalnih petlji koje su do tada bile dostupne s centralne lokacije. Amis predlaže da se prijedlog analize tržišta izmijeni na način da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - HT mora HAKOM-u i operatorima prezentirati kriterije temeljem kojih je donio odluku da je određeno područje potrebno rekonfigurirati i uvesti potpetlju i /ili vektoriziranu VDSL tehnologiju, tj. dokazati da bez rekonfiguracije nije moguće ostvariti učinkovit širokopojasni pristup. - HT mora planirati mjesta za ugradnju kabineta na način ostavi dovoljno slobodnog prostora u kabelskoj kanalizaciji za sve operatore koji izraze namjeru za uslugu kolokacije. Alternativno, HT može ponuditi dugoročni najam svjetlovodne niti bez prijenosne opreme, ali ne po cijeni većoj od svjetlovodnog kabela kojeg bi operator samostalno realizirao. - HT mora svake godine najkasnije do 30. lipnja objaviti namjeru uvođenja potpetlje i/ili vektorizirane VDSL tehnologije u kojoj će specificirati područja rekonfiguracije postojećih pristupnih mreža u idućoj godini. - HT je obavezan na mjestima gdje ugrađuje vanjski kabinet osigurati 	<p>Vezano uz navod da uvođenje FTTC koncepta utječe na smanjenje trenutne dostupnosti usluga AT, HAKOM ističe da takva tvrdnja nije točna. Analizom tržišta veleprodajnog pristupa mrežnoj infrastrukturi se HT-u nameće obveza potpunog očitovanja integriteta mreže u slučaju da se vrši modernizacija mreže primjenom FTTC koncepta. Prema navedenoj odredbi, alternativnim operatorima se s MDF lokacije ne smanjuje trenutna dostupnost.</p> <p>Vezano uz navod da HT treba opravdati odluku o potrebi rekonfiguracije određenog područja uvođenjem potpetlje i/ili vektorizirane VDSL tehnologije HAKOM ukazuje da nema ovlasti ocjenjivati poslovne strategije i određivati planove modernizacije postojećih pristupnih mreža HT-a ukoliko su takvi planovi unutar regulatornog okvira. Zadaća HAKOM-a je osigurati preduvjete za ulaganja i modernizaciju mreža, a pristupni operator će temeljem svojih analiza i poslovnih planova odlučiti na kojem području, putem koje tehnologije i u kojim rokovima želi pristupiti rekonfiguraciji ili modernizaciji određenih pristupnih mreža.</p> <p>HAKOM prihvaća komentar da je potrebno propisati način na koji će se realizirati slobodan prostor u kabelskoj kanalizaciji do mjesta predviđenog za ugradnju kabineta i prostor za završavanje posrednog kabela operatora korisnika i vezano na to rokove za obavijest o namjeri uvođenja potpetlje i /ili vektorizirane VDSL tehnologije, te je izmijenio analizu na način da je HT obavezan na mjestima gdje je ugradio vanjski kabinet, uz potpuno očuvanje integriteta mreže, osigurati prostor za realizaciju usluge izdvojenog pristupa lokalnoj potpetlji, što znači da HT mora osigurati prostor za završavanje</p>

	<p>prostor za realizaciju usluge izdvojenog pristupa lokalnoj potpetlji, odnosno osigurati prostor za završavanje posrednog kabela operatora korisnika. Operatori korisnici koji žele pristup i korištenje, obvezni su pisanim putem iskazati svoj interes, i to u roku od 30 dana od dana objave namjere uvođenja potpetlje. Operator korisnik može u neposrednoj blizini kabineta HT-a postaviti svoj vanjski kabinet, te je obavezan prilikom iskazivanja interesa navesti planirani kapacitet posrednog kabela te potreban prostor za smještaj opreme. U slučaju da je ukupan iskazani interes za kapacitetom i prostorom operatora korisnika veći od planiranog, HT je obavezan osigurati operatoru korisniku zakup uvećanog prostora. Povećanje prostora i priključak na elektroenergetsku mrežu financira HT u cijelosti.</p> <p>- HT mora osigurati da se korisnici koji su zahvaćeni uvođenjem potpetlje i/ili vektorizirane VDSL tehnologije mogu prespojiti na centralnu lokaciju MDF-a tj. da pristup korisnicima manje zahtjevnih usluga može biti realiziran postojećom opremom s centralne lokacije.</p>	<p>posrednog kabela operatora. Operatori korisnici koji žele realizirati kolokaciju u vanjskom kabinetu, obvezni su pisanim putem iskazati svoj interes HT-u, i to u roku od 30 dana od dana zaprimanja obavijesti o planiranoj rekonfiguraciji mreže koja je definirana u okviru obveze nediskriminacije. Prilikom iskazivanja interesa operatori korisnici su obvezni navesti planirani kapacitet posrednog kabela te potreban prostor za smještaj opreme (volumenom iskazanom u cm³ kao osnovnoj jedinici, pri čemu se površina prostora mora odnositi na tlocrt (footprint) opreme koja se planira ugraditi i operativni prostor koji će omogućiti nesmetan pristup istoj, otvaranje vrata ormarića i slično).</p> <p>Nakon isteka roka od 30 dana, HT je obavezan operatorima korisnicima koji su iskazali interes ponuditi uvjete kolokacije unutar vlastitog kabineta i potpisati ugovor. U slučaju da je ukupni iskazani interes veći od planiranog kapaciteta i prostora u vanjskom kabinetu, HT je obavezan osigurati i financirati opravdano povećanje prostora u vanjskom kabinetu.</p>
85.	<p>2) Kako bi se izbjegla opasnost da zbog novih dodatnih troškova, alternativni proizvod ne bude supstitut starom pristupnom proizvodu, te se time spriječi operatora da odmah, odnosno u kratkom roku ponudi istovjetnu uslugu, bez izlaganja značajnim dodatnim troškovima, Amis predlaže da jedan od uvjeta kojim se omogućuje ukidanje pristupa u području tipa 1 u kraćem roku od 5 godina glasi:</p> <p>„- postoji alternativni proizvod koji je ekvivalentan starom pristupnom proizvodu, te koji ne iziskuje nova ulaganja alternativnog operatora u terminalnu opremu, niti povećanje mjesečnih troškova koje je alternativni operator dotad plaćao za ekvivalentan stari pristupni proizvod“</p>	<p>HAKOM je razmotrio komentare operatora vezano uz dodatne uvjete za skraćivanje roka pri ukidanju već odobrenog pristupa u području tipa 1 u FTTN konceptu, te je odlučio da će u dokumentu analize tržišta brisati dodatne uvjete kojima se predefinirani rok od 5 godina može skratiti, a kako je već obrazloženo u odgovorima na komentare ostalih operatora.</p>
86.	<p>3) Amis smatra da predloženi rokovi o planiranim promjenama u mreži ne osiguravaju dovoljno vremena, a što će negativno utjecati na</p>	<p>HAKOM je prihvatio komentare operatora kako je potrebno korigirati rokove o planiranim promjenama u mreži.</p>

	<p>poslovne planove i ulaganja operatora, s obzirom da ne bi pravovremeno mogli ocijeniti utjecaj takvih promjena i razmotriti različite mogućnosti ulaganja u vlastitu mrežu, te pravovremeno reagirati na maloprodajnoj razini. Amis predlaže da rok za obavijest u slučaju FTTN koncepta i FTTC koncepta bude 12 mjeseci. Amis još dodatno predlaže da se HT-u odredi obveza da mora sve obavijesti dostaviti najkasnije do 30. lipnja tekuće godine za iduća razdoblja u kojima planira rekonfiguraciju pristupne mreže.</p>	
87.	<p>4) AMIS predlaže da se obveza nadzora cijena nadopuni na način ukoliko HT na područjima tipa 2 odredi cijene veleprodajnih usluga za pristup FTTH mreži na komercijalnoj osnovi, HT-ova povezana društva ne mogu koristiti HT-ove veleprodajne usluge za pristup FTTH mreži na područjima tipa 1 i tipa 2, što osobito uključuje, a ne ograničava se na: uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji na temelju svjetlovodne niti (FTTH P2P, FA PON) te uslugu virtualnog izdvojenog pristupa u FTTH PON konceptu.</p>	<p>HAKOM ne prihvaća prijedlog Amisa.</p> <p>HAKOM ne može zabraniti HT-u da svom povezanom društvu pruža veleprodajnu uslugu. Međutim, HAKOM mora osigurati da HT veleprodajne usluge pruža pod jednakim uvjetima kako povezanom društvu, tako i ostalim operatorima na tržištu. Stoga, iako je veleprodajna cijena komercijalno određena, ista mora biti objavljena u skladu s obvezom transparentnosti i nediskriminacije, što znači da se ista cijena mora primjenjivati za sve operatore, pa i na povezana društva. S druge strane, HT-ovo povezano društvo Iskon ima obvezu troškovne usmjerenosti, tako da njegova maloprodajna cijena ne može ugrožavati ostale operatore koji žele pružati usluge na području Tipa 2 na temelju HT-ovih veleprodajnih usluga.</p>
88.	<p>ANALIZA TRŽIŠTA VELEPRODAJNOG ŠIROKOPOJASNOG PRISTUPA</p> <p>1) Amis smatra da predloženi rokovi o planiranim promjenama u mreži ne osiguravaju dovoljno vremena, a što će negativno utjecati na poslovne planove i ulaganja operatora, s obzirom da ne bi pravovremeno mogli ocijeniti utjecaj takvih promjena i razmotriti različite mogućnosti ulaganja u vlastitu mrežu, te pravovremeno reagirati na maloprodajnoj razini. Amis predlaže da rok za obavijest u slučaju FTTN koncepta i FTTC koncepta bude 12 mjeseci. Također, predlaže da u područjima tipa 2 HT može ukinuti već odobreni pristup uz uvjet da operatore korisnike obavijesti najmanje 12 mjeseci prije</p>	<p>HAKOM ne prihvaća prijedlog Amisa.</p> <p>U okviru FTTN koncepta u području tipa 2 HAKOM zadržava rok od 6 mjeseci iz prijedloga analize, budući da je definirano zamjensko rješenje za korisnike kojima će se ukinuti postojeći pristup.</p> <p>U okviru FTTC koncepta HAKOM je promijenio predloženi rok i produžio ga s tri mjeseca na 6 mjeseci. HAKOM smatra da je 6 mjeseci optimalan rok u kojem operator korisnik može odlučiti želi li migrirati na lokaciju uličnog kabineta i na taj način ne prepustiti HT-u prednost prvog ulaska, a s druge strane potrebna modernizacija mreže će se izvršiti u kraćem, ali dostatnom</p>

	gašenja pristupne mreže. Amis još dodatno predlaže da se HT-u odredi obveza da mora sve obavijesti dostaviti najkasnije do 30. lipnja tekuće godine za iduća razdoblja u kojima planira rekonfiguraciju pristupne mreže.	roku.
89.	2) Amis ističe da svi tipovi DSLAM-a koje HT koristi u svojoj mreži, ne omogućavaju na isti način ispravno funkcioniranje bitstream usluge (Siemens i problem s privatnim virtualnim kanalima, te novi tipovi DSLAM kartica za Ericsson opremu). Stoga, Amis smatra da je potrebno u obvezi pristupa, vezano uz pristup informacijama, izmijeniti 4. točku na stranici 62. prijedloga odluke na način da ista glasi: - informacijama o statusu dostupnosti usluge do krajnjeg korisnika, osobito podacima o količini slobodnih DSLAM portova raščlanjeno po tipovima DSLAM-a (Siemens, Ericsson, Huawei, itd.) s naznakama o planiranim rokovima proširenja DSLAM-a.	HAKOM prihvaća prijedlog Amisa stoga je dokument analize tržišta u obvezi pristupa izmijenjen na način da glasi: informacijama o statusu dostupnosti usluge do krajnjeg korisnika, osobito podacima o količini slobodnih DSLAM portova raščlanjeno po tipovima DSLAM-a (Siemens, Ericsson, Huawei, itd.) s naznakama o planiranim rokovima proširenja DSLAM-a.
90.	3) AMIS predlaže da se obveza nadzora cijena nadopuni na način ukoliko HT na područjima tipa 2 odredi cijene veleprodajnih usluga za pristup FTTH mreži na komercijalnoj osnovi, HT-ova povezana društva ne mogu koristiti HT-ove veleprodajne usluge za pristup FTTH mreži na područjima tipa 1 i tipa 2, što osobito uključuje, a ne ograničava se na: uslugu <i>bitstream</i> pristupa na IP, Ethernet i OLT razini na temelju FTTH rješenja.	HAKOM ne prihvaća prijedlog Amisa. HAKOM ne može zabraniti HT-u da svom povezanom društvu pruža veleprodajnu uslugu. Međutim, HAKOM mora osigurati da HT veleprodajne usluge pruža pod jednakim uvjetima kako povezanom društvu, tako i ostalim operatorima na tržištu. Stoga, iako je veleprodajna cijena komercijalno određena, ista mora biti objavljena u skladu s obvezom transparentnosti i nediskriminacije, što znači da se ista cijena mora primjenjivati za sve operatore, pa i na povezana društva. S druge strane, HT-ovo povezano društvo Iskon ima obvezu troškovne usmjerenosti, tako da njegova maloprodajna cijena ne može ugrožavati ostale operatore koji žele pružati usluge na području Tipa 2 na temelju HT-ovih veleprodajnih usluga.
91.	PRIJEDLOG ODLUKE U POSTUPKU IZMJENE ANALIZE TRŽIŠTA MALOPRODAJE ŠIROKOPOJASNOG PRISTUPA INTERNETU 1) Nastavno na izmjenu regulatorne obveze zabrane sprječavanja ulaska	HAKOM djelomično prihvaća prijedlog Amisa. S obzirom na prijedlog iz prve alineje, HAKOM ističe kako bilo koji operator može zatražiti ranije provođenje analize ukoliko dođe do promjena koje

	<p>na tržište ili ograničavanja djelotvornog tržišnog natjecanja naplaćivanjem preniskih cijena, određene HT-u, na tržištu maloprodaje širokopojasnog pristupa internetu, AT moli HAKOM da u prijedlog odluke ugradi točke kojim će dodatno utvrditi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - da će se analiza tržišta provesti ranije odnosno da će HAKOM ukinuti smanjenu regulaciju, ukoliko utvrdi da ukidanje ograničenja promotivnih ponuda i pogodnosti ima značajan negativan utjecaj na tržišno natjecanje - da iz odluke ne proizlazi da HT na maloprodajnom tržištu na području tipa 2 može samostalno odrediti cijene za krajnje korisnike, već da se zadržavaju regulatorne obveze i mjere iz analize tržišta te - da se ovom odlukom na području tipa 2 ne ukida regulatorna mjera troškovne usmjerenosti cijena usluga. 	<p>imaju značajan utjecaj na regulatorne obveze. Ostale prijedloge HAKOM nije ugradio u izreku odluke o izmjeni analize tržišta maloprodaje širokopojasnog pristupa internetu, već u obrazloženje odluke s obzirom da je u izreci jasno navedeno što se mijenja u tekstu analize.</p>
92.	<p>2) Amis ističe kako postoji mogućnost da HT samostalno aplicira za sredstva EU fondova za potrebe izgradnje FTTH mreža. Amis moli HAKOM da se očituje hoće li u tom slučaju HT ukinuti smanjenu regulaciju, budući da bi EU sredstva bila iskorištena za narušavanje tržišnog natjecanja.</p>	<p>HAKOM ističe kako operator (ili bilo koja druga pravna osoba) koji dobije sredstva iz EU fondova sukladno Smjernicama EU za primjenu pravila državne potpore vezano uz brzi razvoj širokopojasnih mreža mora omogućiti veleprodajni pristup u razdoblju od najmanje 7 godina od početka pružanja usluga (pri čemu u skladu s NGA preporukom, operator koji pruža i maloprodajne usluge mora omogućiti pristup najmanje 6 mjeseci prije pružanja usluga na navedenoj infrastrukturi). Potrebno je naglasiti da u pravilu mora biti dostupno više veleprodajnih proizvoda nego što je regulacijom nametnuto SMP operatoru, te da nacionalno regulatorno tijelo pri određivanju veleprodajne cijene pristupa mora uzeti u obzir u kojoj mjeri je mreža financirana javnim sredstvima. Dakle, neovisno o postojećoj regulaciji koja vrijede za SMP operatora, moraju se primijeniti gornja pravila u slučaju da je mreža financirana sredstvima iz EU fondova.</p>
93.	<p>3) Amis traži da se u ovom postupku izmjene analize tržišta maloprodaje širokopojasnog pristupa internetu, odredi Iskon Internetu d.d. i obvezu</p>	<p>HAKOM smatra da ova izmjena ne može biti predmet ovog postupka. Naime, HAKOM je pokrenuo postupak izmjene ove analize iz razloga što je u</p>

		troškovnog računovodstva.	postupcima analize tržišta veleprodajnog pristupa mrežnoj infrastrukturi i analize tržišta veleprodajnog širokopojasnog pristupa, s ciljem poticanja ulaganja u područjima u kojima postoji slabiji komercijalni interes za ulaganja u pristupnu mrežu, odlučio podijeliti područje Republike Hrvatske na dva područja. S obzirom da navedena podjela regulatornih obveza na veleprodajnim tržištima predstavlja promjenu u odnosu na okolnosti koje su utvrđene u odluci kojom su HT-u određene regulatorne obveze na maloprodajnom tržištu širokopojasnog pristupa internetu, HAKOM je odlučio za područje Tipa 2 izmijeniti postojeću regulatornu obvezu zabrane sprječavanja ulaska na tržište ili ograničavanja djelotvornog tržišnog natjecanja naplaćivanjem preniskih cijena usluga u dijelu u kojem su njome regulirani uvjeti promotivnih ponuda i pogodnosti opravdana u svjetlu zemljopisne podjele veleprodajnog tržišta.
--	--	---------------------------	--